

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

СТЕФАНІВ ОЛЬГА ІВАНІВНА
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ У СИСТЕМУ
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ

Магістерська робота
Галузь знань 01 «Освіта»
спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:
доцент кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи,
кандидат педагогічних наук
Герцюк Дмитро Дмитрович

Львів-2023

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	11
1.1. Теоретичні засади професійного розвитку вчителів.....	11
1.2. Проблема інтегрованого підходу у концепції Нової української школи	17
1.3. Педагогічні умови впровадження інтегрованого підходу у процес професійного розвитку вчителів.....	26
Висновки до першого розділу	33
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ	35
2.1. Особливості організації професійного розвитку вчителів з використанням інтегрованого підходу	35
2.2. Організаційно-методичні підходи до створення курсу професійного розвитку вчителів з використанням інтегрованого підходу .	44
2.3. Рекомендації щодо професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти.....	53
Висновки до другого розділу.....	58
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	70

АНОТАЦІЯ

Стефанів О.І. Магістерська робота на тему: «Впровадження інтегрованого підходу у систему професійного розвитку педагогів» подана на здобуття магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні педагогічні науки». Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2023 р.

Відповідно до теми та мети дослідження у роботі проаналізовано проблему впровадження інтегрованого підходу під час підготовки вчителів до реалізації концепції Нової української школи. Досліджено сучасний стан підготовки вчителів до впровадження інтегрованого підходу.

Об'єкт дослідження – система професійного розвитку вчителів загальноосвітньої школи. **Предмет дослідження** - впровадження інтегрованого підходу в системі професійного розвитку вчителів. **Мета дослідження:** теоретично обґрунтувати та запропонувати шляхи впровадження інтегрованого підходу у системі професійного розвитку вчителів. **Визначені завдання дослідження:** 1. З'ясувати поточний стан та виклики у системі професійного розвитку вчителів в Україні в контексті сучасних освітніх реформ. 2. Дослідити педагогічні умови впровадження інтегрованого підходу у процес професійного розвитку вчителів. 3. Проаналізувати особливості створення навчального курсу з професійного розвитку вчителів із використанням інтегрованого підходу. 4. Сформулювати практичні рекомендації щодо професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти.

Теоретична значущість роботи полягає у створенні інтегрованої професійного розвитку, зокрема у підтримці щодо впровадження інтегрованого підходу в освітній процес. *Практична цінність* роботи полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані закладами

загальної середньої освіти, викладачами закладів вищої освіти, зокрема викладачами груп забезпечення освітніх програм спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки» та 014 «Середня освіта» в галузі знань 01 «Освіта».

Запропоновано інтегровану модель професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти.

Робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (67 позицій, із них 9 – іноземною мовою), 2 додатків, 6 рисунків, 3 таблиць. Загальний обсяг магістерської роботи становить 94 сторінки друкованого тексту.

Ключові слова: професійний розвиток, інтегрований підхід, інтегрована модель підготовки вчителів

ABSTRACT

Stefaniv O.I. Master's thesis on on the topic: «Implementation of an integrated approach to the system of professional development of teachers» submitted for the attainment of a master's degree in higher education, specializing in 011 "Educational pedagogical sciences" Ivan Franko National University of Lviv, 2023.

The research analyses the implementation problem of an integrated approach in training teachers on the New Ukrainian School concept. The current state of teacher training for integrated approach implementation is examined.

The object of the research is the system of professional development of school teachers. *The subject of the study* is the implementation of an integrated approach in the system of professional development of teachers. Purpose of the study: to theoretically substantiate and propose ways to implement an integrated approach in the system of professional development of teachers. *The research objectives are as follows*: 1. To investigate the current state and challenges faced by the system of professional development for teachers in Ukraine in the context of modern educational reforms. 2. To explore the necessary conditions required for implementing an integrated approach towards teacher professional development. 3. Analysing the unique features of creating a training course for teacher professional development using an integrated approach. 4. To formulate practical recommendations for enhancing the professional development of teachers in schools.

The study has a theoretical value in establishing integrated professional development to support the implementation of an integrated approach in education. In practical terms, the findings are relevant for school administrators, academics, and lectures of educational programmes in the specialities 011 «Educational, Pedagogical Sciences» and 014 «Secondary Education» within the field of knowledge 01 «Education».

Research offers an integrated model of professional development for teachers of schools.

This research consists of an introduction, two chapters, general conclusions, a list of references (67 items, including 9 in a foreign language), 2 appendices, 6 figures, 3 tables. The total volume of the master's thesis is 94 pages of printed text.

Keywords: professional development, integrated approach, integrated model of teacher training.

ВСТУП

У зв'язку з освітніми реформами в Україні, зокрема запровадженням Державного стандарту базової середньої освіти у 2022 році, існує нагальна потреба у переосмисленні професійного розвитку вчителів загальної середньої освіти, зокрема вчителів 5-9 класів. У цьому дослідженні пропонуємо модель професійного розвитку вчителів, яка базована на співпраці, наставництві, зворотному зв'язку та інтеграції технологій. В основі цієї моделі закладене завдання задовольнити різноманітні професійні потреби педагогів, надаючи їм інструментарій використання інноваційних навичок та сучасних знань. Модель розглядається не просто як метод передачі навичок, а як цілісна система безперервного професійного розвитку, що спирається на принципи навчання впродовж життя. Реалізація такого інтегрованого підходу може значно підвищити ефективність роботи вчителя, що нерозривно пов'язано з покращенням результатів навчання учнів. Окрім теоретичних засад, у цьому дослідженні подано практичні рекомендації щодо впровадження моделі, які посилені стратегіями забезпечення адекватних ресурсів та активної участі всіх зацікавлених сторін у сфері освіти.

Інтеграція в освіті є питання, яке переосмислюються через впровадження інтегрованого, компетентнісного підходу у забезпеченні освітнього процесу

Наукові дослідження протягом останніх років (Дичківська, М.Г. Іванчук, О. В. Повстин, О.Т. Проказа, Є.М. Романенко, В.К. Сидоренко, Т.М. Усатенко, І.В. Фурса, та інші) стверджують, що інтегрований підхід організовує комфортні обставини для формування цілісного уявлення учня про світ. Інтегроване навчання забезпечує вільний вибір в змісті, темах, прийомах, які використовуються у навчальному процесі.

Варто виокремити такі напрямки сучасних досліджень проблеми інтеграції знань:

проблеми інтегрованого підходу та їх методологічні забезпечення (С.У. Гончаренко, Ю.І. Мальований, О.В. Сергєєв);

взаємозв'язок інтеграції та диференціації (В.Ф. Моргун);

психологічні аспекти інтеграції (Т.Г. Яценко);

моделі дидактичної інтеграції для професійно-технічної освіти, дидактична інтегродіагностика (І.М. Козловська).

Загалом, проблеми підготовки вчителів та студентів для роботи в умовах Нової української школи є об'єктом великої уваги педагогічної науки:

- гуманізація освіти та впровадження сучасних підходів в освітній простір (Сисоєва С. О., Крилевець М. П.);

- компетентнісний підхід та впровадження у Новій українській школі (Вікторенко І., Федь І., Вовк Н., Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., Кобернік І., Ковтунець В., Н.М. Бібік Н.);

- інтегрований підхід в освітньому процесі (Антонова О.Є., Ващук О.В., Бірюк І. А., Дубасенюк О.А., Засєкіна, Т.М., Вітюк В.В., Зуйко К.В., Когут У.П., Мітрясова О. П.);

- засади партнерства у педагогіці та освітньому процесі (Ващенко, Л.С., Ковальчук В.А.);

- підготовка вчителя в умовах університетів (Большакова І. О., Вітвицька С. С., Вороніна Г.Л., Кузьмич В. К., Кучерявий О.Г., Ляшенко О., Топузов О., Поберецька В., Підгорна Т., Твердохліб І.)

- професійний розвиток вчителів (Воротникова І., Гринюк О. С., Євтух М.Б., Терентьєва Н.О., Примакова В. В. Януш Морітз, Урусський В.І. Сергійчук О.М., Багно Ю.М., Сакалюк О.П., Стефунько,Л.І.);

- наставництво в умовах навчального процесу (Новик І., Венгловська О., Опачко М.В., Прокопенко І. Ф.).

Об'єкт дослідження – система професійного розвитку вчителів загальноосвітньої школи.

Предмет дослідження – впровадження інтегрованого підходу в системі професійного розвитку вчителів.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та запропонувати шляхи впровадження інтегрованого підходу у системі професійного розвитку вчителів.

Об'єкт, предмет і мета дослідження зумовили необхідність постановки **таких завдань:**

Завдання дослідження:

1. З'ясувати поточний стан та виклики у системі професійного розвитку вчителів в Україні в контексті сучасних освітніх реформ.
2. Дослідити педагогічні умови впровадження інтегрованого підходу у процес професійного розвитку вчителів.
3. Проаналізувати особливості створення навчального курсу з професійного розвитку вчителів із використанням інтегрованого підходу.
4. Сформулювати практичні рекомендації щодо професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що теоретично обґрунтовано та запропоновано шляхи впровадження інтегрованого підходу у системі професійного розвитку вчителів, що сприятиме підвищенню рівня готовності вчителів загальноосвітньої школи

Практична цінність роботи полягає у підготовці методичних (практичних) рекомендацій щодо професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти з використанням інтегрованого підходу.

Результати дослідження і запропоновані рекомендації щодо організації професійного розвитку вчителів у закладах загальної середньої освіти можуть бути використані здобувачами вищої освіти (освітній ступінь «бакалавр») спеціальності «014 Середня освіта» (за галузями) під час вивчення нормативних та вибіркового педагогічних дисциплін, а також у закладах післядипломної освіти для підвищення кваліфікації вчителів загальноосвітніх шкіл.

Експериментальна база дослідження. Емпіричне дослідження з проблеми магістерської роботи було проведено на базі Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів Сокальської міської ради Львівської області.

Апробація результатів дослідження. Окремі аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення у публікації автора «Модель інтегрованого підходу у системі безперервного професійного розвитку вчителів». Матеріали студентських наукових конференцій кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи «Актуальні проблеми української освіти» / Відп. за вип. О. Квас, упоряд. М. Крива. Вип. 19. Львів: Малий видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2023. С. 51–54.

Структура наукової роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (**всього 67 позицій**, з них 9– англійською мовою, 2 додатків, 6 рисунків, 3 таблиць). Загальний обсяг роботи 94 сторінки (55 – основна частина).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1. Теоретичні засади професійного розвитку вчителів

Професійний розвиток педагогів є ключовим чинником для забезпеченні якості освітнього процесу. Він передбачає цілеспрямований процес підвищення професійних компетентностей та майстерності вчителів, а також їхню підготовку та формування професійних навичок у виконання стандартів та підходів Нової української школи.

У контексті освіти України професійний розвиток можна визначити як систематичний та цілеспрямований процес, який спрямований на удосконалення професійної компетентності педагогів, їхніх знань, умінь, навичок, ставлень та цінностей, необхідних для якісної реалізації освітнього процесу.

Традиційно в Україні підвищення кваліфікації та професійний розвиток вчителів реалізується через два основні напрямки: формальну та неформальну освіту.

Формальна освіта передбачає отримання додаткової кваліфікації в закладах вищої освіти, інститутах післядипломної освіти, центрах професійного розвитку педагогічних працівників. До форм формальної освіти належать курси підвищення кваліфікації, майстер-класи, семінари та конференції, кожен з яких спрямований на оновлення знань і розвиток конкретних навичок педагогів.

Курси підвищення кваліфікації - це короткострокові (від кількох днів до кількох місяців) освітні програми, спрямовані на оновлення знань і навичок педагогічних працівників.

Тренінги - це короткострокові (від кількох годин до кількох днів) освітні програми, спрямовані на поглиблення знань і навичок педагогічних працівників у певній галузі.

Семінари - це середньострокові (від кількох днів до кількох тижнів) освітні програми, спрямовані на ознайомлення педагогічних працівників з новими тенденціями в освіті.

Неформальна освіта охоплює навчання, що відбувається без відриву від місця праці, під час виконання педагогічних функцій, через участь в онлайн подіях чи через онлайн платформи, через самоосвіту, участь у професійних спільнотах та обмін досвідом. Цей напрямок набирає популярності серед вчителів України, особливо в період останніх років.

До форм неформальної освіти можна включити: самоосвіту, участь у методичних об'єднаннях (професійних спільнотах), участь в освітніх програмах громадських організацій, самоосвіта.

Самоосвіта - це процес самостійного навчання, який може здійснюватися за допомогою різних джерел, таких як книги, статті, веб-сайти, онлайн-курси тощо.

Участь у професійних спільнотах - це можливість спілкування з іншими педагогічними працівниками, обміну досвідом та отримання підтримки.

Участь в освітніх програмах громадських організацій - це участь у освітніх програмах, які проводять громадські, благодійні, міжнародні організації.

Традиційні моделі професійного розвитку мають як свої переваги, так і недоліки. Основні переваги формальної освіти полягають у системності, нормативності та контролі якості. Формальна освіта працює у постійно діючому процесі, навчання відбувається за певною освітньою програмою, яка відповідно ліцензована чи акредитована. Такі освітні програми забезпечують системне оновлення та доповнення знань і навичок педагогічних працівників. У формальній освіті навчання здійснюється на основі державних стандартів і

вимог, після завершення навчання педагогічний працівник отримує диплом чи сертифікат державного зразку, який зараховується у процесі атестації відповідного рівня. Навчання проводяться, зазвичай, відповідними закладами післядипломної освіти, які відповідно виконують формальні вимоги щодо надання освітніх послуг та контролюються державними органами у галузі освіти.

До недоліків формальної освіти можна зарахувати потенційній неактуальності матеріалів та змісту освітніх програм та надмірний формалізм у викладанні курсів та дисциплін. Освітні програми чи складові програм (курси, семінари, навчальні події) можуть не відповідати актуальним потребам у навчальному процесі. Часто участь у такому навчанні може бути орієнтоване на отримання документу про підвищення кваліфікації, але не на розвиток професійних компетентностей педагога.

Натомість, неформальна освіта відрізняється актуальністю, практичністю та індивідуалізацією. Навчання, завдяки гнучким формам може бути спрямоване на вирішення конкретних проблем, з якими стикаються педагогічні працівники в своїй роботі. Найчастіше таке навчання спрямоване на розвиток конкретних навичок і компетентностей, які необхідні у професійній діяльності. Через участь у таких програмах педагог може задовольнити власні індивідуальні потреби чи інтереси або вирішити поточні труднощі під час виконання професійних обов'язків. До недоліків неформальної освіти можна зарахувати несистемність та відсутність контролю якості. Адже навчання не завжди відбувається за певною програмою, що може призвести до нерівномірного розвитку професійних компетентностей або незадоволення актуальних потреб чи очікувань учасників. Також таке навчання не завжди здійснюється на основі державних стандартів і вимог і потрібно додаткових формальних ухвал від педагогічної ради закладу освіти про зарахування участі у певній навчальній програмі до атестації педагогічного працівника. Через залучення викладачів чи інструкторів різного рівня підготовки навчання не завжди може бути згідно

певних стандартів навчання дорослих, а контроль за освітніми програмами у неформальній освіті державними органами достатньо невизначений.

У 20 столітті професійна підготовка вчителів здійснювалася в педагогічних училищах, педтехнікумах і педагогічних інститутах. Педагогічні училища готували вчителів початкових шкіл, педтехнікуми - вчителів середньої школи, педагогічні інститути - вчителів середньої школи та викладачів вищих навчальних закладів.

У радянський період професійний розвиток вчителя був частиною системи безперервної освіти, яка передбачала підвищення кваліфікації вчителів у спеціальних навчальних закладах, а також самоосвіту.

Після здобуття Україною незалежності в 1991 році система професійного розвитку вчителя зазнала значних змін. Було створено систему післядипломної освіти, яка включає в себе курси підвищення кваліфікації, майстер-класи, семінари, конференції тощо. Крім того, було створено мережу центрів професійного розвитку вчителів, які надають консультативну, методичну та інформаційну підтримку вчителям.

Віталія Примакова у своєму дослідженні післядипломної освіти вчителів відзначає, динамічний характер еволюції післядипломної освіти, та характеризує це постійним реформуванням і вдосконаленням відповідно до мінливих потреб суспільства та освітньої системи. У ньому обговорюються різні структурні, змістовні та методологічні зміни, що відбулися протягом багатьох років: починаючи з післявоєнної відбудови та відновлення шкіл і методичних служб, і проходячи через різні етапи розвитку, завершуючи затвердженням Концепції Нової української школи, впровадженнями нових Державного стандартів освіти, перебудову змісту і методики навчання, його технологізацію, інформатизацію та інтернаціоналізацію.

Науковець наголошує на потребі у висококваліфікованих вчителів та аналізує поточні обмежені можливості для професійного розвитку, а також необхідність модернізації змісту та методології в умовах збереження традиційних практик [41].

Світлана Вітвицька розглядаючи моделі ступеневої педагогічної освіти України підкреслює важливість інтеграції України в європейський та світовий освітній простір. Науковець визначає є важливою соціальною проблемою, яка потребує серйозних теоретичних і практичних порівняльних досліджень моделей вищої освіти в зарубіжних країнах. Центральним протиріччям у розвитку освітньої системи вона відзначає баланс між економією коштів на освіту та її демократизацією, що передбачає збільшення витрат. С.Вітвицька стверджує, що реформування педагогічної освіти вимагає адекватної законодавчої підтримки, належного фінансування та вдосконалення управління [10].

У сучасних умовах професійний розвиток вчителя є одним із ключових чинників забезпечення якості освіти. Він передбачає цілеспрямований процес підвищення професійної компетентності та майстерності вчителів, їхню готовність до реалізації вимог Нової української школи. У сучасній освітній політиці України науковці виявляють нові тенденції для розвитку професійного розвитку педагогів:

- перехід до безперервного професійного розвитку вчителя.
- індивідуалізація професійного розвитку вчителя.
- впровадження інноваційних форм і методів професійного розвитку вчителя [55].

У 2021 році було проведено дослідження у межах програми Світового банку в галузі освіти «Системний підхід до покращення освітніх результатів» (SABER) за підтримки Міністерства освіти і науки та Українського інституту розвитку освіти. Для забезпечення репрезентативності та всебічності аналізу в рамках цього дослідження була використана вибірка, що охоплює 130 закладів освіти, організацій та інституцій, які відіграють активну роль у реалізації програм підготовки педагогічних кадрів.

У контексті системи підвищення кваліфікації вчителів, зазначене дослідження визнало всебічну та гнучку структуру, яка відповідає сучасним освітнім вимогам та потребам педагогічних кадрів. Вчителі зобов'язані

проходити 30 годин курсів щороку, що в сумі складає 150 годин за 5 років, необхідних для проходження переатестації чи підтвердження категорії.

Ключовою особливістю цієї системи є її гнучкість та різноманітність. Вчителі мають право самостійно обирати заклади освіти, тематику та тривалість курсів, що дає їм можливість адаптувати навчальний процес до власних потреб та інтересів. Респонденти віддають перевагу як державним, так і приватним закладам освіти для підвищення педагогічної кваліфікації, задовольняючи свої інтереси щодо вдосконалення конкретних професійних навичок та отриманні нових знань. У дослідженні відзначається, що мотивація до участі у цих програмах підвищення кваліфікації є різноманітною: від особистого зросту та оволодіння новими навичками до необхідності відповідати обов'язковим вимогам до атестації. Пандемія COVID-19 сприяла переходу більшості курсів на онлайн-формат, що, за словами респондентів дослідження, має свої переваги, такі як зручність, гнучкість графіку, економія часу та коштів. Вчителі також відзначають важливість актуальності тематики курсів та наголошують на важливості практичної спрямованості навчання [48]

Поєднання формальної та неформальної освіти, традиційних та нетрадиційних форм навчання створює сучасну систему підвищення кваліфікації вчителів. Така система гнучко відповідає на запити вчителів та є успіхом в освітній системі, яка допомагає у професійному розвитку педагогів. Використовуючи тематичних досліджень і порівняльні публікації науковців ми можемо зрозуміти наскільки чітким є зв'язок між концепціями змін в освіті із впровадженням практик у реальних умовах. Система підвищення кваліфікації демонструє сучасний підхід до професійного розвитку, який акцентований на індивідуальному виборі, актуальності тем, практичному застосуванні знань, а також на зручності та доступності навчання, особливо з огляду на сучасні виклики та технологічні зміни.

1.2. Формування компетентностей вчителя для впровадження інтегрованого підходу у навчальний процес.

Освітня реформа в Україні, відома як Нова українська школа (НУШ), була започаткована у 2015 році з метою впровадження системних змін у системі загальної середньої освіти країни. Основні принципи та засади реформи НУШ включають наступні аспекти:

- цілісний розвиток особистості:
- інтеграція в глобальний освітній простір:
- компетентнісний підхід [24].

Заходи в рамках реформи спрямовані на модернізацію змісту освіти, щоб відповідати сучасним потребам та інтегрувати Україну у глобальний освітній простір. Засади реформи орієнтовані на формування всебічно розвиненої, креативної, цілісної особистості, громадянина, здатного до інноваційного мислення, творчих дій, і активної участі у суспільстві. Важливим аспектом є перехід до компетентнісного підходу у навчанні, з акцентом на формуванні в учнів навичок критичного використання знань для особистої реалізації, розвитку активної громадянської позиції, соціальної інклюзії, та працевлаштування. Реформа триватиме протягом 12 років з трьома основними етапами, протягом яких планується оновити зміст освіти, впровадити нові державні стандарти та програми, орієнтовані на важливі для XXI століття навички і компетенції. Передбачаються зміни в системі державного управління освітою, які включають організуючі, координуючі, та регулюючі впливи на систему загальної середньої освіти з метою інтелектуального, соціального, та фізичного розвитку особистості. Ці засади реформи НУШ мають на меті створення сучасної, ефективною, та конкурентоспроможною системи освіти в Україні [45].

Реалізація цілей НУШ вимагає глибокої переоцінки та трансформації підходів до професійного розвитку вчителів, щоб вони могли адекватно реагувати на зміни у змісті освіти та викладацькій практиці. У контексті

реалізації цілей Нової української школи для професійного розвитку вчителів з'являються нові ключові вимоги.

Однією з ключових цілей НУШ є інтеграція змісту освіти та впровадження компетентнісного підходу. Це включає навчання учнів використовувати набуті знання для особистої реалізації, розвитку активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування. Інтеграція змісту освіти також сприяє формуванню цілісного системного бачення предметів вивчення і гармонійному розвитку особистості, але водночас вимагає від учителів високої педагогічної майстерності та відповідної підготовки. Нові підходи до навчання в рамках НУШ зумовлюють необхідність трансформації підготовки та перепідготовки вчителів. Запроваджується нова система післядипломної освіти, яка включає ваучери для професійного розвитку вчителя, забезпечуючи вчителям можливість самостійного вибору місця підвищення кваліфікації. Це сприятиме зростанню статусу професії вчителя в суспільстві та формуванню вмотивованих, креативних вчителів, які постійно розвиваються [45].

Принципи Нової української школи спрямовані на створення сучасної, гнучкої та ефективної освітньої системи, Розглянемо найважливі принципи. Компетентнісна освіта зосереджується на розвитку ключових компетентностей учнів, серед яких критичне мислення, креативність, комунікативні здібності, вміння працювати в команді та вирішувати проблеми. Метою є підготовка учнів до життя і праці у сучасному, швидко змінюваному світі, а не накопичення знань. Інклюзивність передбачає створення доступного та комфортного навчального середовища для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних чи емоційних особливостей. Інклюзивна освіта спрямована на те, щоб кожна дитина могла реалізувати свій потенціал. У середовищі НУШ повинні виховуватися свідомі громадяни, які розуміють і поважають демократичні принципи, права людини та закон. Школи заохочуються розвивати серед учнів навички критичного мислення, самостійності, відповідальності та

активної громадянської позиції. Розвиток критичного мислення є важливим елементом НУШ, який спрямований на розвиток здатності учнів аналізувати інформацію, робити обґрунтовані висновки та критично оцінювати різні ідеї та аргументи. Учні навчаються не просто запам'ятовувати факти, а розуміти, як вони взаємодіють і впливають один на одного.

У рамках Нової української школи, імплементація компетентнісного підходу не виключає застосування предметно-орієнтованого підходу у проектуванні освітнього змісту. Навпаки, цей підхід сприяє урізноманітненню методів навчання та адаптації освітнього процесу до індивідуальних освітніх потреб учнів. Метою є створення гнучкої та інклюзивної освітньої системи, яка враховує різноманітність здібностей та інтересів здобувачів освіти, одночасно забезпечуючи всебічний розвиток ключових компетентностей.

Особливу увагу звертаємо на впровадження інтегрованого підходу у концепції НУШ.

Термін «інтеграція» у перекладі з латинської, означає «відновлення», «заповнення», «об'єднання в ціле деяких частин». Концепція єдності наукового знання базується на фундаментальних принципах діалектики, які включають розуміння єдності природи та матерії загалом. Ця ідея стала важливим підґрунтям для розвитку інтегрованого підходу до освіти, основи якого були закладені у період класичної педагогіки XVIII-XIX століть. У цей час виникає уявлення про необхідність встановлення природних зв'язків між різними елементами навчального матеріалу.

На рубежі XIX-XX століть видатні представники реформаторської педагогіки зробили значний внесок у розвиток теоретичних основ та ключових напрямів інтеграції змісту освіти. Ці педагоги ініціювали розвиток проблемно-комплексного навчання, заснованого на міжпредметній інтеграції, тим самим закладаючи основу для цього напрямку в рамках шкільної освіти.

Їхні інноваційні ідеї та методології навчання стали фундаментом для розробки сучасних стратегій інтеграції змісту освіти. Це сприяло

формуванню більш глибокого розуміння навчального матеріалу та розвитку критичного мислення серед учнів, підкреслюючи значення інтердисциплінарності та комплексного підходу у сучасному освітньому процесі.

Виокремлюють 3 етапи історії інтеграції в освіті ХХ століття:

- I етап – кінець ХІХ – початок ХХ століття – трудова школа (П. Блонський, Дж. Дьюї, Г. Кершенштейнер). Як основа створення системи освіти, інтеграція була розглянута на початку ХХ століття в США Д. Дьюї. Цей етап характеризується виникненням двох напрямків: предметності (диференціація) і комплексності (інтеграція).
- II етап – 50-70-ті роки ХХ століття – міжпредметні зв'язки. Комплексна розробка проблеми міжпредметних зв'язків розпочалася з середини 50-тих років ХХ століття. Дана проблема розглядалася під кутом встановлення зв'язків між предметними і професійно-технічними знаннями: інтеграція як основа встановлення і розвитку змістових, системних, дидактичних зв'язків між шкільними навчальними дисциплінами.
- III етап – 80-90 рр. ХХ століття – власне інтеграція в освіті характеризується тим, що поняття «міжпредметні зв'язки» поступово втрачає своє значення і поступається місцем дефініції «інтеграція»: інтеграція як один із найважливіших дидактичних принципів.

Інтеграція змісту природничих дисциплін на рубежі ХХ–ХХІ століть характеризується рядом визначальних особливостей. Серед них:

- інноваційні стратегії сприяють формуванню інтегративного мислення, що передбачає здатність синтезувати знання з різних природничих дисциплін;

- розроблені концепції, що ставлять за мету створення цілісної природничо-наукової освіти, покликані забезпечити комплексний підхід до вивчення природничих наук;
- акцент на підготовці вчителів природничих дисциплін до імплементації інтегративного підходу в освіті є критично важливим для успішного впровадження цих інновацій;
- зміст природничих дисциплін структурований на основі інтегративно-диференційованого підходу, що дозволяє ефективно поєднувати різноманітні аспекти цих дисциплін;
- проектування модульної динамічної структури навчання, базованої на інтегрованому змісті природничих дисциплін, відображає сучасні тенденції в освітньому процесі;
- інтеграція знань за допомогою сучасних інформаційних технологій стала ключовим елементом в сучасному освітньому середовищі;
- впровадження інтегрованих предметів та навчальних курсів спрямоване на забезпечення більш глибокого і системного розуміння матеріалу студентами;
- розробка моделей інтегративного вивчення природничо-математичних дисциплін у різних типах навчальних закладів відкриває нові перспективи для розвитку освіти.

Ці особливості відображають глибоку трансформацію в підходах до викладання та вивчення природничих наук, підкреслюючи значення інтеграції та міждисциплінарності у сучасному освітньому процесі.

І.М. Дичківська трактує сутність інтеграції як процес і результат взаємодії елементів (із заданими властивостями), що супроводжується відновленням, встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між ними на основі достатньої підстави, в результаті чого формується

інтегрований об'єкт (система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів [15].

У рамках сучасної педагогічної теорії, поняття змістовної інтеграції є невіддільно пов'язане з технологічною інтеграцією. Остання передбачає синтез методів та форм організації навчального процесу, характерних для різноманітних моделей освіти. Дані дослідження лягли в основу формування нової педагогічної категорії – «інтегрований підхід в освіті».

Цей підхід означає створення дидактичної моделі змісту освіти (як окремого предмета, так і освітньої галузі в цілому), що базується на логічному та обґрунтованому поєднанні знань з різних дисциплін. Реалізація такого підходу відбувається через застосування інтегрованих форм та методів у процесі організації навчання. Така інтеграція сприяє більш ефективному засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та формуванню комплексного розуміння навчального матеріалу [36].

За таким підходом різні предмети та теми взаємопов'язується протягом навчального процесу. Це допомагає учням бачити зв'язки між різними областями знань і застосовувати свої навички в різному змісті. Дослідники стверджують, що застосування інтегрованого підходу у школі вимагає у вчителя високої педагогічної майстерності та поглибленої підготовки.

О.Ляшенко та О.Топузов стверджують, що через тематичну і міжгалузеву інтеграцію можна реалізувати цілісне світосприймання. Завдяки інтегрованому підходу в навчальному процесі легше проводити «узагальнення і систематизації знань та усвідомлення загальних закономірностей навколишнього світу» Автори стверджують, що такий підхід реалізується за допомогою інтегрованих курсів та через міжпредметну і міжгалузеву інтеграцію знань [30].

За словами науковців проблематика впровадження інтегрованих курсів у шкільній освіті продовжує залишатися актуальною. Необґрунтовано стверджуються щодо ненауковості та сприяння зниження якості змісту освіти. Проте інтеграція знань є фундаментальним процесом, який

притаманний освітньому пізнавальному процесу. У науковій сфері цей процес сприяє генерації нових знань, а у сфері освіти він узгоджується з віковими психологічними особливостями розвитку дитини. Таким чином, при структуруванні змісту шкільної освіти більш продуктивним підходом є пошук методів та дидактичних умов для ефективного впровадження інтегрованого підходу.

В.Вітюк та Зуйко К.В. стверджують, що використання інтегрованого підходу у школі вирішує кілька ключових проблематик. За словами науковців Такий підхід сприяє компетентнісному навчанню, яке орієнтується на формування в учнів не лише знань, але й життєвих навичок. У навчальній діяльності передбачається об'єднання різних елементів знань у цілісну картину, що дозволяє учням краще розуміти зв'язки між різними аспектами світобудови, створити у учнів уявлення про навколишній світ як єдине ціле. Об'єднання навчального матеріалу з різних предметів з метою тематичної інтеграції сприяє різнобічному вивченню важливих наскрізних тем, урізноманітнює навчальну діяльність та спрямовує на посилення інформаційного змісту та емоційне збагачення учнів [19].

Застосування інтегрованого підходу у освітніх програмах професійного розвитку вчителя є важливим для досягнення цілей Нової української школи (НУШ). Інтегрований підхід допомагає вчителям розуміти та впроваджувати міжпредметні зв'язки, розвивати власні навички (критичне мислення, креативність та гнучкість). Вчителі зможуть легше адаптуватися до різноманітних потреб та стилів навчання учнів, через використання інноваційних, активних методів навчання (проектна робота, дослідницька діяльність). Завдяки інтегрованим заняттям протягом професійної підготовки посилюється співпраця між вчителями та поживається обмін ідеями між вчителями різних предметів.

До прикладу, Морітз Януш у своєму аналізі системи підготовки вчителів у Польщі стверджує, що підготовку вчителів слід розглядати як соціальне явище і соціально-педагогічний процес. Аналізуючи

трансформацію польської системи освіти він стверджує, що якісна підготовка вчителів має вирішальне значення як для успіху освіти, так і для ширших соціальних перетворень. Науковець підкреслює важливість розробки нових методологій і підходів у підготовці вчителів, які б відповідали сучасним освітнім викликам і суспільним потребам. Важливо впроваджувати інноваційні процеси у підвищенні кваліфікації вчителів, а особливо зосереджуючи увагу на особистості вчителя та його ролі в освітньому процесі [58].

Освітня теорія є основою для практики педагога, і дає йому розуміння механізмів освітнього процесу, його цілей та завдань, а також вказуючи на методи та технології, придатні для їх реалізації.

У контексті професійної діяльності педагога, його практична робота є впровадженням освітніх теорій у реальних умовах навчального процесу. Це передбачає застосування вчителем знань та навичок для організації та проведення освітньої діяльності, які він здобув під час професійної підготовки та професійного розвитку, зокрема підвищення кваліфікації.

Якщо розглядати професійний розвиток вчителя, як процес, то він має на меті підвищення професійної компетентності вчителя та його здатності до ефективної реалізації освітньої теорії в практиці. У рамках концепції Нової української школи, освітня теорія, практика вчителя та його професійний розвиток тісно взаємопов'язані та взаємозалежні.

Принципи Нової української школи зосереджені на таких ключових ідеях:

- учень як центр освітнього процесу;
- орієнтація освітнього процесу на розвиток ключових компетентностей учнів;
- особистісно орієнтований підхід у освіті;
- компетентнісний підхід у освіті;
- інноваційність у освітньому процесі.

Відповідно до цих ідей, практика вчителя в рамках Нової української школи має бути зорієнтованою на створення такого освітнього середовища, де учні мають змогу розвивати свої ключові компетентності, реалізувати творчий потенціал та досягти успіху в житті. Професійний розвиток вчителя в контексті Нової української школи має забезпечувати для нього необхідні умови для успішного впровадження зазначених ідей у практику. Це включає вивчення освітньої теорії, оволодіння новими педагогічними методами та технологіями, а також розвиток особистісних якостей, необхідних для реалізації особистісно орієнтованого підходу до навчання.

Наведемо кілька прикладів взаємозв'язку освітньої теорії, практики педагога та професійного розвитку в рамках Нової української школи:

- відповідно до освітньої теорії, учень є центральною фігурою освітнього процесу, що вимагає від вчителя створення середовища для самостійного навчання та дослідження та розвитку учнів;

- теорія наголошує на необхідності розвитку ключових компетентностей учнів, що передбачає застосування вчителем відповідних педагогічних методів і технологій;

- особистісно-орієнтований підхід у освіті вимагає від вчителя уваги до індивідуальних особливостей та потреб кожного учня;

- компетентнісний підхід передбачає формування у учнів здатності застосовувати знання та навички в реальних життєвих ситуаціях

- інноваційність в освіті спонукає вчителя до впровадження сучасних методів і технологій навчання.

Таким чином, освітня теорія, педагогічна практика та професійний розвиток вчителя у рамках Нової української школи є невід'ємними компонентами, які сприяють ефективності та якості освітнього процесу.

1.3. Педагогічні умови впровадження інтегрованого підходу у процес професійного розвитку вчителів

У сучасному інформаційному суспільстві, освіта має ключову роль у введенні людини у світ науки та культури. Тому до стратегічних завдань реформування загальної середньої освіти в Україні належить розробка освітнього процесу з впровадженням інтегрованого підходу. Цей процес передбачає організацію навчального процесу, який враховує інтереси особистості, суспільства та держави, а також забезпечує партнерську взаємодію між вчителями, учнями та їхніми батьками. Основою цього підходу є взаємозв'язок між усіма структурними елементами освіти, включаючи цілі та засоби досягнення загальних та конкретних освітніх результатів.

Головна мета Концепції «Нова українська школа» полягає у розвитку важливих навичок і здібностей учнів. Вона наповнена випробуваними європейськими підходами до організації системи освіти та прагне забезпечити більш практичніше та реалістичне навчання. Основна ідея полягає в тому, щоб знання, набуті у школі, були корисними у подальшому повсякденному житті учнів та випускників. Інтегроване навчання, що стало більш зрозумілим і широко використовуваним у практиці освітнього процесу, є ключовим елементом цієї концепції та відображає зміни в підходах до навчання в порівнянні з минулим.

Відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти, інтеграція стає одним із ключовим методом навчання. Така зміна підкреслює важливість інтегрованого навчання, яке вимагає перегляду традиційних методів навчання. Цей підхід спрямований на розвиток у учнів гармонійного розуміння світу і створення умов для всебічного розвитку дитини як активного і компетентного учасника освітнього процесу.

Далі розглянемо педагогічні умови, за яких вчителі можуть ефективно підготуватися до впровадження інтегрованого підходу у закладах освіти. Для

цього проаналізуємо дослідження останніх років, де науковці узагальнили обставини, за яких вчителі сформулюють позитивне та професійне ставлення до інтеграції в навчальному процесі, а також навчатися застосовувати цей підхід на своїх уроках.

В.Кулішов вивчаючи теоретичні і методичні аспекти проведення інтегрованих занять у закладі освіти на засадах інтегрованого підходу, узагальнює та подає ряд інваріантних функцій педагогічної інтеграції серед яких:

- методологічна функція, визначається такими трьома аспектами: евристичним (здатність педагогічної інтеграції бути вихідним базисом розробки нових педагогічних концепцій); світоглядно-аксіологічним (педагогічна інтеграція є засобом духовно-інтелектуального збагачення учасників педагогічного процесу); інструментальним (здатність педагогічної інтеграції бути інструментом пізнання і перетворення педагогічної науки, освітньої практики, забезпечення наступності теоретичного знання і практичного досвіду);

- технологічна функція педагогічної інтеграції передбачає: ущільнення інформації і часу; усунення дублювання і забезпечення наступності в розвитку знань і умінь; розчинення і взаємопроникнення знань і умінь одних навчальних дисциплін в інші; систематизація понять, фактів, умінь і навичок, встановлення субординації і координації знань;

- розвивальна функція педагогічної інтеграції є центральною, оскільки вона орієнтує на цілісний розвиток особистості того, хто навчається [27].

В. Кулішов стверджує, що інтеграція в навчанні сприяє формуванню у учнів комплексного мислення, адже вони засвоюють знання та навчальні методи, які в традиційних умовах відокремлені у часі, але в рамках інтегрованого навчання стають доступнішими і допомагають учням оволодівати різноманітними, систематизованими знаннями та методами діяльності. Цей процес стимулює одночасну активність як лівої, так і правої

частин мозку, забезпечуючи поєднання теоретичного та образного мислення, а також раціональних та емоційних аспектів діяльності [27].

Кристина Шевчук розглядаючи застосування інтегрованого підходу у навчальному процесі, виокремлює такі педагогічні умови: «інтегрування пізнавального матеріалу у зміст початкової освіти, урізноманітнення форм, методів, прийомів, засобів навчально-виховного процесу; здійснення цілісного підходу до урочної та позаурочної діяльності з молодшими школярами; методична готовність учителя до краєзнавчої виховної роботи». Для впровадження цих умов науковець визнає необхідними: «знання психолого-педагогічних закономірностей розвитку особистості, врахування вікових та індивідуальних особливостей когнітивної, емоційно-ціннісної та поведінкової сфер, забезпечення комплексного підходу до виховання молодшого школяра» [57].

Для підготовки вчителів до здійснення інтегрованого навчання Вікторія Поберецька визначає такі педагогічні умови: «формування позитивної мотивації учителів до здійснення інтегрованого навчання учнів; оновлення змісту, форм та методів фахової підготовки учителів через включення компонентів, які відображають методологічні, теоретичні та методичні проблеми інтеграції в освіті» [38].

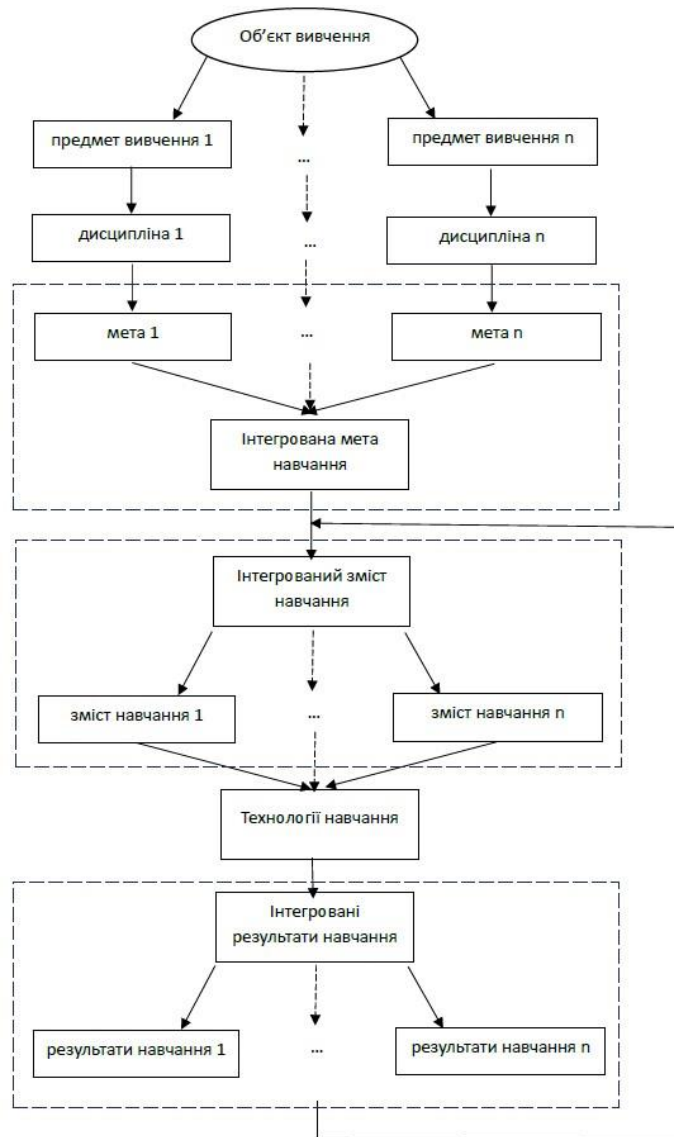
Науковець відзначає, що оновлення змісту, форм і методів професійної підготовки вчителів, включаючи елементи, що висвітлюють методологічні, теоретичні та методичні аспекти інтеграції у освіті, також є важливою педагогічною умовою для підготовки вчителів до впровадження інтегрованого підходу. Це передбачає оновлення освітнього процесу шляхом доповнення традиційних модулів уроків інтегрованим змістом для підготовки учителів.

Вчителі отримують знання про значення інтегрованого навчання в системі освіти та знайомляться з ігровими та інтерактивними методиками, які можуть бути ефективно використані в процесі інтегрованого навчання.

Визначаючи педагогічні умови для підготовки вчителів до впровадження інтегрованого навчання Вікторія Поберецька визначає, ключовим є вивчення тематики інтегрованого навчання, що передбачає збагачення навчальних програм інтегрованим змістом та використання спеціалізованих завдань для розвитку їх здатності до інтеграції в навчанні. Навчальний процес має включати розвиток теоретичних знань та практичних навичок, орієнтованих на самостійну, групову та колективну роботу. Важливо зосередитися на самостійному здобутті нових знань під час підготовки до занять, семінарів, а також на підготовці виступів із доповідями та рефератами, зосереджуючися на розвитку критичного мислення та самостійності. Семінари повинні проводитися у двох формах: теоретичній (обговорення тем, дискусії, розв'язання проблем) та практичній (моделювання уроків та їх апробація) [38].

Тетяна Підгорна та Ігор Твердохліб розглядаючи у своїй статті «Особливості підготовки майбутніх учителів до впровадження інтегративного підходу в освітній процес» моделі підготовки до навчального процесу стверджують, що ефективна організація інтегрованих уроків вимагає від учителів-предметників активної комунікації з колегами, які викладають предмети для інтеграції, та розробки відповідних дидактичних та методичних матеріалів для такого уроку.

За словами науковців - перший крок у плануванні інтегрованого уроку полягає у визначенні об'єкта вивчення. Важливо вибрати шкільні предмети, які будуть об'єднані, оскільки кожен об'єкт можна аналізувати з позицій різних дисциплін. Такий підхід дозволить встановити тему та цілі уроку для кожного предмета окремо і визначити інтегровану мету навчання. Далі відбувається вибір навчальних технологій, організація інтегрованого уроку та аналіз його результативності. При плануванні інтегрованого уроку рекомендовано використовувати відповідну схему.

Рис. 1.1. Технологічна схема реалізації інтегрованого навчання (За Т.Підгорною та І.Твердохлібом)

Для ефективного проведення освітнього процесу, з огляду на особливості інтегрованого навчання і широке застосування цифрових технологій у професійній роботі вчителя, наступні характеристики є важливими для педагогів:

- цілісне бачення світу;
- сформованість наукової картина світу як особистісного надбання;
- вміння визначати цілі та зміст інтегрованого навчання;
- створювати освітнє середовище, зокрема і з використанням електронних освітніх ресурсів;

- добирати доцільні методи, засоби, організаційні форми в процесі здійснення інтегрованого навчання;
- проектувати та конструювати комп'ютерно-орієнтовані системи навчання;
- педагогічно виважено використовувати електронні освітні ресурси;
- гармонійно поєднувати реальні об'єкти вивчення та комп'ютерні моделі з урахуванням вікових психологічних особливостей учнів;
- здійснювати комп'ютерні дослідження за умов неможливості вивчення реальних об'єктів (дуже великі або малі об'єкти, дуже повільні або швидкоплинні явища, небезпечні дослідження тощо) [Подгорна, Твердохліб].

Однією з основних складнощів у підготовці майбутніх учителів до використання інтегративного підходу у їхній професійній діяльності є те, що під час навчання в університетах студенти зазвичай зосереджуються на вивченні дисциплін, прямо пов'язаних із їх майбутньою спеціальністю. Таке спеціалізоване навчання часто обмежує їхнє розуміння різних явищ та об'єктів виключно з перспективи однієї наукової галузі. Однак, багато майбутніх педагогів отримують додаткову кваліфікацію, що розширює їх компетентності. Наприклад, майбутні вчителі математики можуть додатково спеціалізуватися в інформатиці або фізиці, а вчителі біології – в галузях, таких як безпека життєдіяльності або екологія.

Підсумовуючи свої дослідження Т.Подгорна та І.Твердохліб стверджують, що одним із завдань підготовки учителів до застосування інтегративного підходу в освітній діяльності є розвиток навичок спілкування з колегами (особливо з тими, які викладають предмети, включені в інтегроване навчання), а також створення та впровадження міждисциплінарних проектів, а також виконання ролі консультанта для учнів при реалізації інтегрованих проектів [39].

Крім того, значну увагу слід приділити вивченню методик навчання спеціалізованого предмету або вибраної дисципліни, особливостей організації інтегрованого навчання, включаючи теоретичні та методичні аспекти, поняття міжпредметних зв'язків і використання інформаційних технологій в цьому процесі.

Серед педагогічних умов для підготовки вчителів до впровадження інтегрованого підходу Т.Подгорна та І.Твердохліб називають:

- формування і розвитку знань щодо можливості використання різних електронних освітніх ресурсів;
- розуміння особливостей методики здійснення освітнього процесу на різних етапах уроків з педагогічно виваженим використанням електронних освітніх ресурсів;
- формування вмінь щодо здійснення інтегрованого навчання.

В умовах сучасної освіти, інтегрований підхід набуває актуальності та для ефективної підготовки вчителів до його впровадження в освітній процес потрібно створити певні педагогічні умови.

Ми проаналізували дослідження науковців щодо таких умов, за яких вчителі можуть ефективно підготуватися до впровадження інтегрованого підходу у закладах освіти, зможуть сформувати позитивне та професійне ставлення до інтеграції в навчальному процесі, а також навчатися застосовувати цей підхід на своїх уроках.

Отже, однією з ключових умов є розширення професійних знань і навичок учителів через інтеграцію різних дисциплін в їхній предметний цикл, що дозволяє їм краще зрозуміти міжпредметні зв'язки та сприяє розвитку широкого мислення учнів.

Для позитивного ставлення вчителів до інтеграції в навчальному процесі і ефективного застосування цього підходу на уроках важливими є навички у розробці та реалізації міждисциплінарних зв'язків та проєктів, а також підвищення комунікативних компетентностей вчителів для

спілкування з колегами. Також значну роль відіграє підготовка вчителів до ролі консультантів для учнів у процесі реалізації інтегрованих занять та уроків, що вимагає від них не лише глибоких знань у своїй області, але й уміння ефективно спілкуватися та координувати роботу учнів.

У цьому контексті, важливим також є вивчення особливостей інтегрованого навчання, включаючи методичні та теоретичні аспекти, зокрема використання інформаційних технологій та розуміння міжпредметних зв'язків. Таке всебічне розуміння інтегрованого підходу не лише сприяє підвищенню якості навчального процесу, але й забезпечує підготовку вчителів до ефективного впровадження цього підходу в освітній діяльності.

Висновки до першого розділу

Підсумовуючи огляд теоретичні основи організації професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти, можемо стверджувати, що сучасна система підвищення кваліфікації вчителів інтегрує як формальну, так і неформальну освіту, поєднуючи традиційні та інноваційні підходи до навчання. Ця система адаптується до мінливих потреб педагогів, сприяючи їхньому професійному розвитку. Вона підкреслює важливість індивідуалізованого навчання, актуальності тем, практичного застосування знань та доступності, особливо з огляду на використання сучасних технологічних досягнень.

У контексті «Нової української школи» педагогічна діяльність вчителів, орієнтується на створення освітнього середовища, яке сприяє розвитку компетентностей, креативності та успіху учнів. Професійний розвиток у цьому середовищі передбачає розуміння освітніх теорій, вивчення нових педагогічних методів та розвиток особистісних якостей для реалізації особистісно-орієнтованого підходу. Цей підхід характеризується фокусуванням на учневі, розвитком його ключових компетентностей за допомогою відповідних педагогічних методів, врахуванням індивідуальних

потреб учнів, застосуванням знань у реальних життєвих ситуаціях та впровадженням інноваційних методів і технологій навчання.

Запорукою успішної інтеграції у викладанні є розширення знань вчителів з різних дисциплін, поглиблення їхнього розуміння міждисциплінарних зв'язків та розвиток ширшого мислення у студентів. Вчителям рекомендується розвивати позитивне ставлення до інтегрованого навчання, вдосконалювати свої комунікативні навички та виступати в ролі консультантів, допомагаючи учням брати активну участь в інтегрованих уроках. Розуміння методологічних і теоретичних аспектів інтегрованого навчання, включаючи використання інформаційних технологій, має вирішальне значення. Таке цілісне бачення не лише покращує якість навчального процесу, але й дає вчителям можливість ефективно впроваджувати ці підходи у своїй педагогічній роботі.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ/

2.1. Особливості організації професійного розвитку вчителів з використанням інтегрованого підходу.

Сучасний розвиток педагогічної науки зосереджується на вивченні інноваційних підходів у створенні навчально-виховного процесу, що відображено у документах Концепції «Нової української школи». Ці реформи підкреслюють, що головною метою освіти має бути підготовка компетентного, креативного та ініціативного громадянина, свідомого своїх обов'язків і відповідальності перед суспільством. Особливий наголос робиться на здатності адаптуватися до швидкозмінного інформаційного світу, який переживає значні цивілізаційні зміни, що впливають як на суспільство, так і на освітню систему. У цьому контексті, важливість трансформації педагогічних концепцій та теорій, зосереджених на вчителів, як ключовій фігурі в освіті, стає особливо актуальною. Таким чином, виникає потреба у створенні комплексної, концептуально обґрунтованої моделі вчителя-професіонала, і аналіз професійного розвитку вчителя в контексті освітніх змін є одним із шляхів досягнення цієї мети, що відповідає сучасним вимогам до педагогічної професії. У цьому розділі розглянемо якнайефективніше впровадити інтегрований підхід у систему професійного розвитку вчителя. Важливість інтегрованого підходу для професійного розвитку вчителя полягає також у тому, що він вимагає від педагога бути не просто передавачем знань, але й активним фасилітатором, готовим до неперервного навчання та адаптації своїх методів відповідно до змін у суспільстві та науковому світі. Це сприяє розвитку професійної гнучкості, креативності та інноваційного мислення, що є необхідними якостями для

сучасного вчителя. Інтегрований підхід в освіті формує вчителя як компетентного, адаптивного та інноваційного професіонала, здатного ефективно відповідати на виклики сучасних освітніх потреб.

О.Дубасенюк аналізуючи запровадження інтегрованого підходу у програми професійного розвитку, пропонує поєднувати особистісний та професійний розвиток. Такий формат вимагає детального аналізу професійного зростання особистості. Дослідження в цій області відкриває перспективи дослідження феномену громадянського розвитку професіонала, зосереджуючись на поєднанні в єдиному теоретично-методологічному просторі трьох ключових напрямків розвитку людини в освітній системі [16].

Концепція Нової української школи (НУШ) базується на принципах педагогіки партнерства. Це означає, що взаємодія між учителями, учнями та батьками чи їхніми законними представниками є ключовою. Важливим є також те, що учні вчать взаємодіяти не просто через інструкції про правила поведінки, а шляхом занурення в корпоративну культуру освітнього закладу. Вони спостерігають за тим, як взаємодіють між собою вчителі, учні, адміністрація.

Якщо ми прагнемо навчити дітей ефективно співпрацювати, визнавати переваги спільної роботи, планувати групові заходи, а також вчитися підтримувати та допомагати членам групи, сприяти їх досягненням спільних цілей, то важливо самим вчителям розвивати ці навички, усі аспекти взаємодії базувати на демократичних засадах. Одним із прикладів професійної взаємодії між педагогами є модель професійних навчальних спільнот або професійних освітніх спільнот.

Принципи, необхідні для успішної та плідної роботи освітян у професійних спільнотах:

- «висхідний підхід, який передбачає створення професійних спільнот
- за ініціативою педагогів;

- вмотивованість освітян, які самостійно вирішують: бути учасником/
- учасницею професійної спільноти чи ні;
- горизонтальні зв'язки, які вкорінюють партнерство та співпрацю на рівних;
- залученість кожного учасника до розроблення та ухвалення рішень,
- що визначають діяльність професійної спільноти» [23].

Такий перелік принципів не є остаточним, але він визначає базові вимоги, необхідні для залучення уваги, обміну досвідом, інформаційної та психологічної підтримки. Він також діє як профілактика професійного вигорання та сприяє переосмисленню педагогами власних цінностей, їхнє розуміння з цінностями Нової української школи, маючи на меті розвиток незалежних, ініціативних громадян, здатних приймати рішення та вирішувати проблеми.

На законодавчому рівні участь педагогів у професійних спільнотах є виключно добровільною. Щоб і в практичному вимірі педагоги об'єднувались у спільноти за власним бажанням, важливо пріоритетно ставитися до їх права вибору: бути частиною професійної спільноти чи ні.

Серед факторів, що впливають на формування професійних спільнот серед педагогів, включають:

- «бажання одержати нову інформацію;
- потреба спільного пошуку шляхів подолання професійних труднощів;
- потреба підтримки з боку колег (менш досвідчені вчителі та вчительки
- мають можливість отримати нові ідеї, а більш досвідчені – переглянути свою практику під час обговорень);

- бажання поділитися досвідом з іншими;
- якості й уміння, необхідні для ефективного спілкування та ін.» [23].

Звичайно, що дискомфорт є природною частиною будь-яких змін, які, в свою чергу, є ключовими для розвитку навичок та освоєння нових знань. Це особливо актуально для педагогів, які вперше беруть участь у діяльності професійних спільнот, де принцип «рівний рівному» може створити незручності та невдоволення. Вони можуть спів ставляти свій попередній досвід у традиційних методичних об'єднаннях із новим досвідом у спільнотах з розвиненими горизонтальними зв'язками, і навіть можуть мати бажання повернутися до звичних методів.

Серед учителів можуть існувати упередження, наприклад, що участь у професійних спільнотах становить зайве навантаження. Такі переконання часто ґрунтуються на скептицизмі (недовіра у необхідність змін), стресі (нестача часу для обдуманих змін у практиці), відсутності підтримки (брак експертної допомоги), та нерозумінні потенційних переваг (складнощі усвідомлення позитивного впливу змін на навчальні результати учнів і педагогічну діяльність).

Приклади професійної співпраці надає Лідія Ващенко [7], яка перелічує їх за категоріями традиційних та експериментальних форм (див.табл.2.1.)

Табл.2.1.

Форми обміну досвідом, які використовуються в закладах загальної середньої освіти (за Л.Ващенко)

Учасники	Форми взаємодії, обміну досвідом
Вчителі, керівники закладів освіти, методисти	Традиційні форми
	Методичні об'єднання
	Наставництво
	Відкриті уроки
	Педагогічні ради
	Районні та міські конференції
	Експериментальні форми
	Проектні групи
	Творчі майстерні
	Лабораторії
	Педагогічні блоги
	Онлайн платформи

Аналізуючи співпрацю між педагогами та обмін досвідом, Л.Ващенко робить висновок, що більшість вчителів «вважає внутрішній фактор обміну знаннями та досвідом на засадах партнерства складовою своєї педагогічної діяльності»[7]. Організаційну культуру школи, яка підтримує та цінує бажання ділитися своїми знаннями науковець визнає ще одним важливим мотиваційним фактором.

Одним із форматів співпраці у межах професійних спільнот, який підтримує професійний розвиток є модель «наставництва».

І.Новик та О.Венгльовська подають кілька визначень для наставництва:

- «процес допомоги, підтримки особистісного зростання та професійного розвитку іншої людини, який передбачає передачу знань та досвіду, підтримку у вирішенні проблем та допомогу в досягненні поставлених цілей;

- форма соціальної підтримки, яка полягає в передачі знань, досвіду, цінностей та умінь від досвідченого працівника до новачка задля підвищення якості роботи та досягнення успіху;

- система взаємодії між досвідченим фахівцем та новачком, яка базується на обміні знаннями, досвідом та цінностями з метою досягнення поставлених цілей;

- процес, у якому досвідчений фахівець допомагає новому працівнику засвоїти необхідні знання, вміння та навички для ефективної роботи та розвитку в професійному сенсі» [35].

Метою наставництва в освіті є підвищення ефективності професійної діяльності педагогічних працівників та розвиток їхнього професійного потенціалу.

Завдання наставництва в освіті полягає в супроводі педагогів на різних етапах їхньої професійної діяльності. Завдання наставництва можна сформулювати у такий спосіб:

1. Супровід педагогічних працівників у їхньому професійному розвитку (допомогти підопічним зрозуміти, які навички та компетентності необхідно вдосконалювати, щоб покращувати якість своєї професійної діяльності).

2. Допомога педагогічним працівникам у формуванні професійної ідентичності (висвітлення важливості ролі вчителя в суспільстві, допомога зберегти та зміцнити професійну мотивацію, а також сприяння становленню в педагогів позитивного ставлення до власної професійної діяльності).

3. Розвиток особистісних якостей педагогічних працівників (розвиток різних аспектів особистості вчителя, зокрема, самосвідомості, емоційної стабільності, емпатії, толерантності, творчого мислення та інших важливих якостей).

4. Допомога у вирішенні професійних проблем і труднощів (у підопічних можуть виникати питання, пов'язані з підготовкою уроків,

взаємодією з учнями та батьками, організацією роботи з обдарованими дітьми, надання порад, проведення консультацій).

5. Підвищення якості освіти (наставництво сприяє підвищенню професійного рівня вчителів, що впливає на якість навчання та розвиток учнів).

6. Розвиток комунікаційних навичок та педагогічної майстерності (можливість педагога вдосконалювати свої комунікаційні навички, розвиток педагогічної майстерності).

7. Розвиток самооцінки та самовдосконалення педагогів (наставник може допомогти підопічним визначити свої сильні та слабкі сторони, встановити реалістичні цілі та розробити план дій для їхнього досягнення).

У рамках наставництва важливим комунікаційним елементом є зворотній зв'язок. М.Барна пояснює, що «ефективний зворотний зв'язок проводиться з метою посилення конструктивної поведінки чи зміни її, має бути якомога більше конкретним і стосуватися поведінки, а не людини» [47].

Співпраця між наставником і вчителем може перетворитися на ефективну взаємодію. На самому початку таких відносин важливо разом встановити цілі, завдання та очікування обох сторін від цього процесу. Вчитель має можливість обговорити свої питання та очікування від наставництва, що допоможе обом сторонам зорієнтуватися в межах цієї співпраці. Також критично важливо домовитись про методи встановлення цілей та оцінки поступу в навчанні.

Необхідно розробити детальний план роботи з чіткими термінами. Наставник повинен узгодити свій розклад в залежності від кількості вчителів, з якими він працює. Наприклад, якщо наставник може відвідувати уроки вчителя раз на тиждень, він може планувати спостереження за уроками двічі на місяць, а решту часу використовувати для безпосередньої підтримки вчителя.

М.Барна наводить приклад зобов'язань, які можуть бути узгоджені між наставником та вчителем. Така угода може бути запропонована на початку

співпраці або використана як орієнтир. За потреби, угода може бути змінена у процесі співпраці (табл.2.2.).

Табл. 2.2.

Функції наставника у взаємодії з вчителем (за М.Барна)

Як Ваш наставник, я:	Як Ваш підопічний, я:
<ul style="list-style-type: none"> – готова до співпраці відповідно до нашого плану; – буду працювати з Вами для вирішення завдань і слухати Вас; – буду дотримуватися відповідного графіку і намагатися виправдати інші очікування; – допоможу Вам знайти власні відповіді на Ваші запитання; – розповім і продемонструю, що я дізналася в процесі нашого спілкування; – відповім на запитання щодо наших взаєностосунків; – збережу конфіденційність інформації, отриманої від Вас; – не буду втручатися у Ваші взаєностосунки з колегами чи керівництвом школи, але допоможу проаналізувати причини Вашого занепокоєння. 	<ul style="list-style-type: none"> – готова до співпраці відповідно до нашого плану; – буду Вас слухати, вирішувати поставлені завдання та інформувати Вас про результати ; – буду дотримуватися відповідного графіку і намагатися виправдати інші очікування; – буду визначати свої потреби, виділяти цілі і завдання відповідно угоді, укладеній на початку нашої співпраці відповім на запитання щодо наших взаємовідносин ; – не буду очікувати від Вас вирішення моїх проблем з керівництвом чи колегами. Проте, я буду цінувати Ваше терпіння і увагу під час розмови про ці проблеми і буду намагатися вирішити їх самостійно.

Порядок наставницьких зустрічей між наставником і вчителем, що включає консультації, рефлексію та зворотний зв'язок є послідовним процесом, який об'єднує декілька ключових етапів.

Перш за все, зустрічі мають розпочинатися з підготовчої фази, де наставник і вчитель визначають цілі та очікування від зустрічі. Це може включати обговорення специфічних тем або питань, над якими вчитель працює, а також встановлення конкретних завдань для обговорення.

Далі відбувається безпосередньо консультаційний етап, під час якого наставник і вчитель обмінюються ідеями, досвідом та стратегіями. Наставник може надати рекомендації, підтримку та поради, а вчитель має можливість висловити свої думки, сумніви та виклики, з якими він стикається.

Наступним кроком є фаза рефлексії, де обидві сторони разом аналізують обговорені питання та висновки. Цей етап дозволяє вчителю критично оцінити свої дії та стратегії, а також розглянути можливі альтернативні підходи чи рішення.

Завершується зустріч етапом зворотного зв'язку, під час якого наставник надає конструктивні відгуки вчителю щодо його прогресу та обговорюваних питань. Це може включати позитивні зауваження та рекомендації щодо можливих покращень. Кожна зустріч повинна завершуватися визначенням подальших кроків та завдань, що дозволить вчителю застосувати отримані знання у своїй практиці, а також спланувати наступну зустріч із наставником.

У цілому, цей процес повинен бути гнучким та адаптивним до потреб та контексту вчителя, забезпечуючи ефективну підтримку та розвиток професійних навичок.

Беручи під увагу усі приклади технологій, можна стверджувати, що інтегрований підхід до професійного розвитку вчителів відіграє ключову роль у їх підготовці до використання сучасних освітніх технологій у освітньому середовищі школи. Співпраця між вчителями, активна взаємодія у професійних спільнотах, а також наставництво як інструмент розвитку навичок і зворотного зв'язку, стають ключовими елементами у формуванні

компетентностей, необхідних для ефективного впровадження інтегрованого підходу.

Інтеграція технологій саме у професійний розвиток вчителів, які готуються до впровадження цього підходу, має свій ефективний вплив. Вона дозволяє педагогам розвивати не тільки технічні навички використання інструментів, але й підвищувати рівень критичного мислення, креативності та здатності до інноваційного мислення. Застосування інтегрованих технологій у професійному розвитку допомагає вчителям адаптуватися до швидкозмінного освітнього середовища, де вони повинні бути не тільки передавачами знань, але й фасилітаторами навчання, здатними інтегрувати нові підходи у навчальний процес.

Такий підхід також сприяє розвитку професійних спільнот, у яких вчителі можуть обмінюватися досвідом, ідеями та практиками. Це створює середовище спільного колективного навчання та неперервного професійного розвитку, де нові технології стають не тільки засобом навчання, але й інструментом для розширення професійних мереж та поглиблення співпраці.

У підсумку, інтеграція технологій у професійний розвиток вчителів є критично важливою для підготовки їх до ефективного застосування інтегрованого підходу у шкільному навчанні. Вона не лише покращує індивідуальні компетентності вчителів, але й сприяє формуванню сильних професійних спільнот, які можуть ефективно впроваджувати новітні освітні практики.

2.2. Організаційно-методичні підходи до створення курсу професійного розвитку вчителів з використанням інтегрованого підходу

У ході нашого дослідження було розроблено програму короткочасного навчання для вчителів 5-9 класів «Онлайн тренінг «Впровадження інтегрованих підходів у закладі загальної середньої освіти». Для проведення

занять було вибрано онлайн формат. Програма онлайн тренінгу розроблена, щоб допомогти вчителям зрозуміти, як застосовувати інтегрований підхід до навчання, як використовувати міжпредметні зв'язки та комплексні методи навчання. Програма онлайн тренінгу складається із 8 модулів, кожен з яких включає такі компоненти: відеовебінари, групові обговорення, заходи, фасилітовані сесії та практичні завдання.

Кожному учаснику було надано доступ до записаного відеовебінару на 40-50 хвилин, який він міг подивитися у зручний для себе час. Щотижня було запланована 60 хвилинна онлайн зустріч під час якої обговорюється тема відеовебінару та досвід учасників. Після обговорення учасники мали можливість взяти участь у спільній діяльності, яка передбачала практичну роботу на тематику відеовебінару. Наприкінці онлайн зустрічі відбувалася фасилітована зустріч: короткий тренінг, який представляв успішні практики та допомагав учасниками засвоїти тему зустрічі. Кожен учасник отримував самостійне завдання для вдосконалення навичок з теми, яку вивчали.

Викладачами, які проводили обговорення були: заступник директора школи, методист районного центру професійного розвитку педагогів, викладач обласного інституту післядипломної освіти.

Програму онлайн тренінгу було запропоновано 20 вчителям Волицької загальноосвітньої школи I-III ступенів Сокальської міської ради Львівської області. Заходи онлайн тренінгу були проведені протягом вересня-жовтня 2023 року.

Програма складалася **із 8 модулів**

Модуль 1: Вступ до інтегрованих підходів до навчання

Модуль 2: Планування навчального плану

Модуль 3: Навчальні стратегії для інтегрованого навчання

Модуль 4: Оцінювання в інтегрованому класі

Модуль 5: Інтеграція технологій

Модуль 6: Управління та організація класу

Модуль 7: Професійна співпраця та рефлексивна практика

Модуль 8: Впровадження та постійне вдосконалення

Кожен модуль включав у себе таку програму:

Модуль 1: Вступ до інтегрованих підходів до навчання

Мета: зрозуміти основи інтегрованого навчання та його переваги для навчання у сучасних умовах.

Програма

Відео-вебінар: Вступ до інтегрованого навчання – принципи та практики

<https://drive.google.com/file/d/1dohk3oB11Jt6zERR58Kop0BHe5thcyDz/view>

Групове обговорення: обмін першими думками щодо інтеграції предметів і тематичного навчання.

Діяльність: Рефлексивний запис у журналі про поточні підходи до навчання та потенціал для інтеграції.

Фасилітована сесія: Вивчення прикладів успішних інтегрованих моделей навчання.

Індивідуальне завдання: Написати невеликий твір про важливість інтегрованого підходу в освіті.

Модуль 2: Створення навчального плану.

Мета: навчитися створювати навчальний план, яка включає інтегрований підхід до різних предметів і класів.

Програма

Відео-вебінар: Стратегії міжпредметного планування.с

<https://drive.google.com/file/d/1yUq83O-6eVot8BTRsI5J3q45nuIdBvf5/view>

Групове обговорення: мозковий штурм щодо потенційних зв'язків між різними навчальними сферами.

Діяльність: Розробіть базову карту навчального плану для розділу, який об'єднує принаймні дві предметні області.

Фасилітована сесія: перегляд і вдосконалення карт навчального плану за допомогою відгуків однолітків і фасилітатора.

Приклад особистої роботи: подайте карту навчального плану для розділу або проекту.

Модуль 3: Навчальні стратегії для інтегрованого навчання

Мета: отримати та застосувати навчальні стратегії, які підтримують інтегроване навчальне середовище.

Програма

Відео-вебінар: Інструкція для інтегрованого навчання.

<https://drive.google.com/file/d/1yUq83O-6eVot8BTRsI5J3q45nuIdBvf5/view>

Групове обговорення: обговоріть проблеми та можливості інтегрованого навчання.

Діяльність: Спільна розробка планів уроків із використанням інтегрованих стратегій.

Фасилітована сесія: рольова гра та моделювання інтегрованих уроків.

Індивідуальне завдання: Підготувати та подати розгорнутий план уроку для інтегрованого уроку.

Модуль 4: Оцінювання в інтегрованому класі

Мета: зрозуміти та розробити оцінювання, яке відповідає цілям інтегрованого навчання.

Програма

Відео-вебінар: Методи оцінювання для інтегрованого навчання.

<https://drive.google.com/file/d/1bybOjTJbZuCykD9hKWkivHQRMRkraMm0/view>

Групове обговорення: Оцінка ефективності різних методів оцінювання.

Вправа: Створіть план оцінювання для інтегрованого підрозділу.

Фасилітована сесія: Аналіз зразків робіт студентів для оцінки інтегрованих результатів навчання.

Приклад особистої роботи: розробіть і подайте рубрику для комплексного проекту.

Модуль 5: Інтеграція технологій

Мета: вивчити та використовувати технологічні інструменти, які покращують інтегроване викладання та навчання.

Програма

Відео-вебінар: цифрові інструменти для міжпредметної інтеграції.

<https://www.youtube.com/watch?v=diTrX8WU2F0&feature=youtu.be>

Групове обговорення: обмін досвідом використання технологій у класі.

Діяльність: практичне вивчення інструментів освітніх технологій.

Фасилітована сесія: Створення плану технологічної інтеграції для підрозділу.

Індивідуальне завдання: розробити та поширити цифровий ресурс, створений для інтегрованого уроку.

Модуль 6: Управління та організація класу

Мета: створити середовище в класі, яке підтримує та заохочує інтегровані підходи до навчання.

<https://www.youtube.com/watch?v=8KkTe8zaDC4>

Програма

Відео-вебінар: Організація просторів для інтегрованого навчання.

Групове обговорення: стратегії управління різноманітною навчальною діяльністю в класі.

Діяльність: Розробіть план планування класної кімнати, який полегшить інтегроване навчання.

Фасилітована сесія: усунення несправностей типових сценаріїв керування класом.

Приклад особистої роботи: подайте план управління та організації класу.

Модуль 7: Професійна співпраця та рефлексивна практика

Мета: Культивувати професійну співпрацю та рефлексію в практиці інтегрованого навчання.

Програма

Відео-вебінар: Створення професійних навчальних спільнот для інтегрованого навчання.

<https://www.youtube.com/watch?v=71sjmtd65bE&feature=youtu.be>

Групове обговорення: міркування про особисте зростання та співпрацю.

Діяльність: Створіть мережевий план професійного навчання з колегами.

Фасилітована сесія: вправи на коучинг однолітків та рефлексивні дискусії.

Індивідуальне завдання: Створіть рефлексивне портфоліо, яке містить роздуми, відгуки та майбутні цілі.

Модуль 8: Впровадження та професійне вдосконалення

Мета: Підготувати до практичного впровадження комплексних підходів та створити систему безперервного професійного зростання.

Програма

Відео-вебінар: Стратегії підтримки інтегрованої практики викладання.

<https://drive.google.com/file/d/1dohk3oB11Jt6zERR58Kop0BHe5thcyDz/view>

Групове обговорення: планування довгострокової інтеграції та усунення потенційних перешкод.

Діяльність: Розробити план дій щодо впровадження стратегій інтегрованого навчання в наступному навчальному році.

Фасилітована сесія: заключні запитання, відповіді та відгуки викладачів.

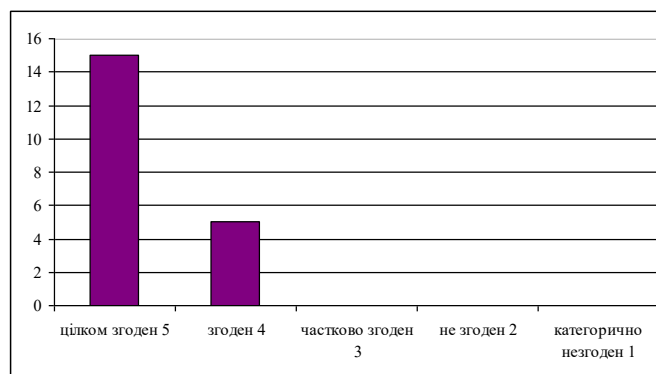
Протягом онлайн семінари учасники мали доступ до різних додаткових матеріалів для читання, мали можливість отримати консультацію та підтримку від викладачів.

Після участі в онлайн тренінгу вчителі пройшли опитування.

Ціль опитування: зафіксувати ставлення вчителів до інтегрованого підходу та готовність до використання інтегрованих технологій у класі. Запитання закриті, та використовують відповіді за шкала Лайкерта, мають на меті забезпечити кількісну оцінку досвіду та сприйняття учасників.

Анкета була створена на платформі Google Forms і заповнялася в електронному форматі. Учасники могли вибрати свій рівень згоди для кожного твердження.

Щодо організації онлайн тренінгу («Заходи з підвищення кваліфікації були добре організовані»), то 15 учасників відповіло на максимальну оцінку («5»), 5 учасників – «4». Щодо часу, який були виокремлено для проведення онлайн тренінгу, то більшість учасників 17 вказали середню оцінку («3»), відзначаючи, що часу було недостатньо для такої тематики, зокрема 15 учасників ствердили, що недостатньо часу було для обговорення та роздумів.

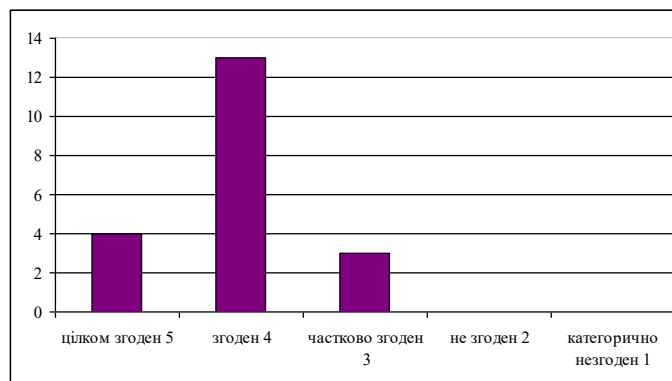

Рис. 2.1 Програма онлайн тренінгу. «Заходи з підвищення кваліфікації були добре організовані»

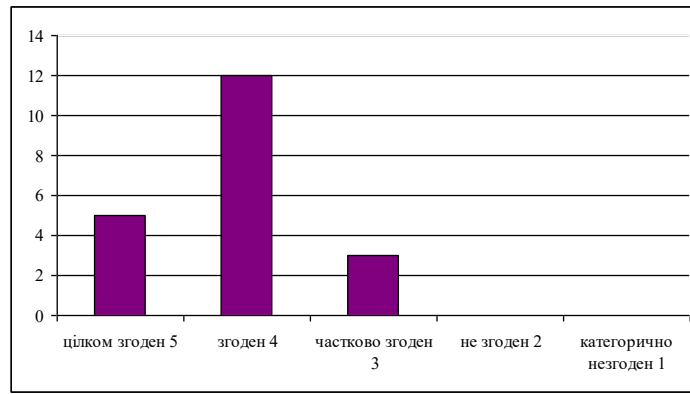
Щодо програми онлайн тренінгу, то учасники ствердили що вона була актуальною для їхньої педагогічної діяльності (16 учасників – «4»), та дала

практичні навчальні ресурси (15 учасників – «4»). Практично всі учасники згодні з тим, що викладачі програми були обізнаними та ефективними (18 учасників – «5»), а заняття були інтерактивними та цікавими (19 учасників – «5»), методи навчання, які вивчалися - доречні та можуть застосовуватись (16 учасників – «4»). 14 учасників згодилися («4») з тим, що програма онлайн тренінгу допомогла покращити результати навчання учнів у класі, а 12 учасників («5») згодилися, що методи оцінювання, яким навчилися були корисними для оцінювання прогресу учнів. Більшість учасників згодилася, що онлайн тренінг не враховував створенню та розвитку інклюзивного навчального середовищу.

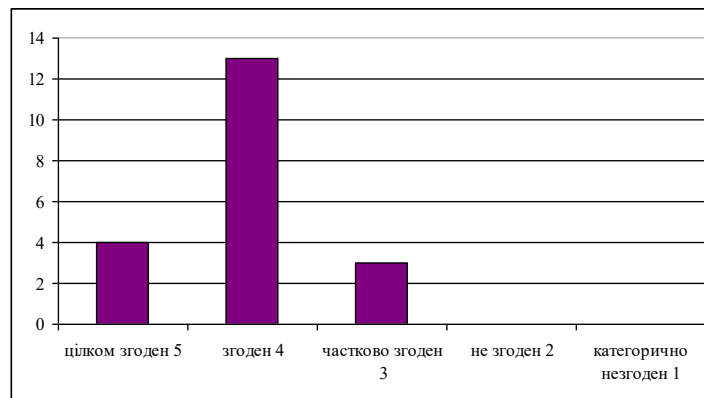
Вдалося налагодити емоційний фон онлайн тренінгу: більшість учасників згодилася з твердженням «я вважаю, що програма позитивно вплинула на мої навички керування класом» (13-«4», 4 –«5», 3 – «3»), «програма спрямована на потреби різних учасників» (12-«4», 5 –«5», 3 – «3»), «була можливість співпрацювати з іншими вчителями під час онлайн тренінгу» (15-«5», 5 –«4»), «після онлайн тренінгу я відчуваю більш впевненість у своїх педагогічних здібностях та впровадженню інтегрованого підходу» (14-«4», 4 –«4», 3 – «4»).

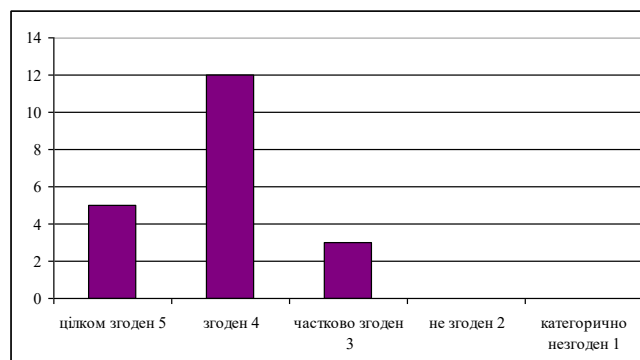
Рис. 2.2. Програма онлайн тренінгу «Я вважаю, що програма позитивно вплинула на мої навички керування класом»

Рис. 2.3. Програма онлайн тренінгу «Програма спрямована на потреби різних учасників»

Рис. 2.4. Програма онлайн тренінгу «Була можливість співпрацювати з іншими вчителями під час онлайн тренінгу»

Рис. 2.5. Програма тренінгу «Після онлайн тренінгу я відчуваюся більш впевненим у своїх педагогічних здібностях та впровадженню інтегрованого підходу».

Усі учасники згодні з тим, що програму такого онлайн тренінгу рекомендували іншим вчителям.

Опитування після участі вчителів в онлайн тренінгу виявило позитивне ставлення учасників. Більшість учасників оцінили організацію тренінгу високо, відзначивши, що заходи були добре організовані. Водночас, відзначено, що час, виділений для тренінгу, був недостатнім, особливо для обговорення та роздумів, що може вказувати на потребу більш тривалого чи глибшого занурення в тематику.

Учасники позитивно оцінили актуальність програми тренінгу для своєї педагогічної діяльності та зазначили, що отримані під час тренінгу навчальні ресурси були практичними. Високу оцінку отримали викладачі програми за їх обізнаність та ефективність, а також інтерактивність та цікавість занять. Методи навчання, що були представлені, визнані доречними.

Більшість учасників вважає, що програма тренінгу сприяла покращенню результатів навчання учнів, а отримані методи оцінювання корисні для визначення прогресу учнів.

Загалом, емоційний фон онлайн тренінгу оцінено позитивно, більшість учасників відчули, що програма позитивно вплинула на їх навички керування класом, зазначили, що програма враховувала потреби різних учасників та надала можливість для співпраці з іншими вчителями. Також після участі в тренінгу більшість учасників почувуються впевненіше у своїх педагогічних здібностях та впровадженні інтегрованого підходу.

Учасники висловили готовність рекомендувати таку програму іншим вчителям, що свідчить про загальне задоволення якістю та корисністю тренінгу.

2.3. Рекомендації щодо професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти

Інтегрована модель для професійного розвитку вчителів, що базується на описаному у цьому дослідженні досвіді, може включати кілька ключових компонентів, які забезпечують вдумливе навчання та подальше ефективне застосування нових знань та навичок у практиці.

Передовсім, модель повинна включати гнучку структуру навчальних занять, які б мали охоплювати різноманітні теми та представляти множину методик, які відповідні для потреб сучасного освітнього середовища. Слід у програмі професійного розвитку дотримуватися актуальності та орієнтуватися на практичність та реалістичність у застосуванні. Це відповідно дозволить вчителям набути навичок, які будуть необхідні для ефективного впровадження інтегрованих технологій у класі.

Модель професійного розвитку має враховувати потребу в достатньому часі для обговорення, рефлексії та відпрацювання нових навичок. Це можна реалізувати через гнучкий графік та змін синхронних і асинхронних форматів навчання. Це дасть можливість вчителям і працювати над матеріалами у власному темпі, і брати участь у інтерактивних заняттях для більш вдумливого розуміння та обговорення.

Слід включити систему зворотного зв'язку та оцінювання, яка б дозволила вчителям зрозуміти свої сильні сторони та зони для подальшого розвитку. Це можуть бути: регулярні відгуки від викладачів, наставників, колег, анкети самооцінки.

Інтеграція співпраці та підтримки колег є ще одним елементом, тому що модель професійного розвитку має заохочувати вчителів до створення та розвитку професійних спільнот. У такому форматі вчителі можуть обмінюватися практичним позитивним досвідом, обговорювати способи вирішення проблем.

Інтегрована модель професійного розвитку вчителів, має відображати принципи навчання впродовж життя у кількох ключових аспектах.

Така модель базується на ідеї неперервного навчання та розвитку, бо передбачає, що професійне зростання вчителя не є одноразовим заходом, а тривалим процесом, який вимагає регулярного оновлення знань та формування нових навичок. Це відображається у структурі тренінгів, які надають можливість для постійного оновлення професійних компетенцій, через заохочення до самостійного навчання та рефлексії. Модель має підтримувати індивідуалізацію навчання, через те що потреби вчителів різняться, слід створювати можливості для створення індивідуальних навчальних траєкторій для професійного розвитку. У професійному розвитку слід підтримувати роботу професійних спільнот практик та педагогічної співпраці.

Формуючи модель професійного розвитку слід звертати увагу на розробку власних стратегій подальшого вдосконалення, розвивати практики самоаналізу та саморефлексії, критичного мислення.

Беручи під увагу, що модельний онлайн тренінг ми провели у сільській школі, то варто пам'ятати, що такі заклади мають обмежені ресурси, у тому числі і для проведення заходів професійного розвитку.

Сформулюємо практичні рекомендації, які допоможуть запроваджувати інтегровану модель професійного розвитку у невеликій школі із обмеженими ресурсами.

Використовувати онлайн освітні платформи, таких як Prometheus, EdEra, EdWay, Освіторія Університет, які можуть надати доступ до якісних курсів та матеріалів. Співпрацювати з університетами, та іншими закладами освіти, що забезпечить додаткові консультації для професійного розвитку вчителів.

Брати участь у професійних спільнотах та мережах, у тому числі всеукраїнських та міжнародних, які надають підтримку, обмін досвідом та доступ до спеціалізованих матеріалів. Невеликі школи можуть організувати горизонтальний обмін ресурсами та досвідом з іншими школами, а це дозволить розвивати професійні навички. Брати участь в конкурсах грантів та

фінансування від агенцій місцевого розвитку, від місцевого самоврядування, та співпрацювати з місцевою громадою.

Залучення таких ресурсів дозволить невеликій школі реалізувати ефективну модель професійного розвитку, яка буде відповідати потребам її педагогічного колективу.

Для впровадження інтегрованої моделі професійного розвитку запропонуємо план дій (табл. 2.4.):

Табл. 2.3.

**План дій для створення інтегрованої моделі професійного розвитку
у школі**

Етап	Опис дій	Ресурси
1. Оцінка потреб	Провести анкетування серед вчителів для визначення їх потреб у навчанні та розвитку.	Анкети, зустрічі для обговорення, аналіз даних.
2. Планування	Розробити детальний план навчання, включаючи теми, часові рамки та відповідальних осіб.	План навчання, календар, відповідальні особи.
3. Залучення ресурсів	Ідентифікувати та залучити необхідні ресурси, включаючи внутрішні та зовнішні джерела.	Онлайн платформи, місцеві освітні установи, експерти.
4. Реалізація плану	Провести навчальні заходи відповідно до плану.	Вебінари, воркшопи, семінари, онлайн курси.
5. Моніторинг та оцінка	Регулярно вимірювати прогрес та зворотний зв'язок від учасників.	Опитування, звіти, обговорення результатів.

6. Адаптація плану	На основі отриманого зворотного зв'язку вносити необхідні зміни в програму.	Засідання вчителів, план змін, виконання корекцій.
7. Створення спільнота	Створити або підтримати розвиток професійних спільнот для обміну досвідом та ідеями.	Засідання спільноти, онлайн форуми, спільні проекти.
8. Наставництво	Забезпечити наявність системи наставництва для підтримки вчителів.	Призначення наставників, регулярні зустрічі, індивідуальні плани.

Запровадження моделі професійного розвитку у закладі загальної середньої освіти може включати кілька напрямків у перспективному розвитку. Перш за все, це інтеграція технологій у навчання, що передбачає розвиток цифрової грамотності та використання цифрових інструментів для ефективнішого та більш гнучкого навчання. Також важливою є підтримка самооцінки та рефлексії, яка дозволяє вчителям глибше розуміти та вдосконалювати свою практику.

Акцент на інклюзивності та різноманітності в освітньому процесі дозволить адаптувати навчальні програми та матеріали. Розвиток системи наставництва забезпечить індивідуалізовану підтримку та професійний розвиток вчителів. Впровадження мікронавчання та модульного підходу, які передбачають короткі, цілеспрямовані навчальні сесії, дозволить вчителям навчатися ефективно.

Співпраця з університетами та іншими освітніми установами розширить мережу партнерств, залучаючи додаткову експертизу та ресурси. Застосування даних для оцінки ефективності навчальних програм та планування подальших дій у галузі професійного розвитку також є

важливим. Нарешті, активний пошук грантової підтримки та інших форм фінансування може допомогти у реалізації цих ініціатив.

Інтегрована модель професійного розвитку для вчителів, з огляду на обговорені аспекти, є гнучкою, здатною відповідати на специфічні потреби та виклики освітнього середовища. Вона охоплює використання цифрових технологій, сприяє самооцінці та рефлексії, а також підтримує формування професійних спільнот. Модель також наголошує на важливості інклюзивності та наставництва і прагне до неперервного розвитку вчителів. Інтеграція цих елементів створює комплексний підхід до професійного розвитку, що сприяє ефективному навчанню та підвищенню якості освіти в цілому.

Висновки до другого розділу

Отже, можна стверджувати, що інтегрована модель професійного розвитку є важливою та ефективною стратегією для підвищення кваліфікації вчителів, особливо в умовах швидких змін в освітньому середовищі. Ця модель сприяє розвитку технічних навичок, критичного мислення та креативності вчителів, а також підтримує формування професійних спільнот та колективного навчання. Оцінки учасників тренінгів вказують на високу ефективність цього підходу, позитивний вплив на педагогічні здібності, а також на готовність вчителів до впровадження інтегрованих технологій у навчальний процес. Враховуючи ці аспекти, інтегрована модель стає ключовою для сучасної освітньої практики, забезпечуючи неперервний розвиток професійних навичок вчителів і відповідь на виклики сучасної освіти.

ВИСНОВКИ

Фокусом для цього дослідження вибрано інтегровану модель професійного розвитку вчителів у сучасному освітньому просторі. Основний акцент у роботі на інтегруванні елементів формальної та неформальної освіти, синтезуванні традиційних та інноваційних методів навчання. Така модель професійного розвитку адаптується до професійних потреб вчителів, підкреслюючи важливість індивідуалізованого підходу та використання сучасних технологій.

Концепція «Нової української школи» підкреслює роль вчителів у створенні освітнього середовища, що сприяє розвитку компетентностей та креативності учнів. Професійний розвиток вчителів включає розуміння освітніх теорій, вивчення нових методів та розвиток особистісних якостей. У роботі наголошується на важливості міждисциплінарної інтеграції у вчителюванні, вдосконаленню комунікативних навичок та використанню інформаційних технологій. Таке цілісне бачення посилює якість освітнього процесу та дозволяє вчителям ефективно впроваджувати ці підходи у своїй роботі.

Отже, можна стверджувати, що мета дослідження була досягнута, усі завдання дослідження виконані.

1. Дослідження ефективно проаналізувало сучасний стан системи професійного розвитку вчителів в Україні, виявивши ключові виклики, зокрема обмежені ресурси, опір змінам та потребу в інноваційних підходах. Акцент був зроблений на особливостях реформ 2022 року та їх впливі на освітню систему.

2. Було розглянуто важливість співпраці, наставництва, зворотного зв'язку та інтеграції технологій у професійному розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти. Висвітлено, як ці елементи сприяють зростанню компетентностей вчителів та підвищенню якості освіти.

3. Було проведено аналіз існуючих моделей професійного розвитку, виявлено їхні сильні та слабкі сторони. Це дало можливість визначити найбільш ефективні аспекти, які можуть бути інтегровані в модель професійного розвитку.

4. Розроблена інтегрована модель враховує принципи навчання впродовж життя та адресує різноманітні потреби вчителів. Вона передбачає гнучке використання технологій, сприяє розвитку професійних спільнот та надає практичні рекомендації щодо впровадження моделі.

У результаті дослідження, ми отримали розуміння потреб та викликів, з якими стикаються вчителі в Україні та розробили відповідну інтегровану модель професійного розвитку, яка може ефективно реагувати на ці виклики, оптимізуючи переваги як для вчителів, так і для учнів.

Загалом, інтегрована модель професійного розвитку визнана важливою та ефективною для підвищення кваліфікації вчителів, особливо у відповідь на швидкі зміни в освітньому середовищі. Вона сприяє розвитку технічних навичок, критичного мислення, креативності вчителів та підтримує формування професійних спільнот та колективного навчання.

У цьому дослідженні ми запропонували практичні рішення для ефективної відповіді на освітні реформи. Водночас, дослідження не має вичерпного характеру і демонструє інші перспективи для майбутніх наукових досліджень. Важливим є дослідження довгострокового впливу інтегрованого підходу на якість освіти та професійне зростання вчителів. Це дозволить постійно вдосконалювати та адаптувати модель до змінюваних умов та потреб сучасної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>
2. Антонова О.Є., Вашук О.В. Інтегративний підхід до побудови моделі формування готовності вчителів до розвитку академічної обдарованості учнів // Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. праць. / за заг. ред. проф. С.С. Вітвицької, доц. Н.Є. Колесник. – Житомир: ФОП "Н.М. Левковець", 2017. Ч. 1. С. 174-182.
3. Бібік Н. (2008) Компетентність у навчанні. Енциклопедія освіти (2-ге вид. допов. та перероб.), с. 408–409.
4. Бібік, Н. (2015) Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. Український педагогічний журнал, (1), 47–58. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/9772/1/10-35-1-PB%20%281%29.pdf>.
5. Бірюк І. А. Інтегровані уроки у початковій школі : метод. посіб. /І. А. Бірюк. Володимирецька ЗОШ І-ІІІ ступенів №1: Володимирець, 2018. 65 с.
6. Большакова І. О. Підготовка вчителя початкової школи до інтегрованого навчання молодших школярів в Україні (кін. ХХ – поч. ХХІ) / О. І. Большакова // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя] : Психолого-педагогічні науки : зб. наук. пр. / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2012. № 3. С. 147-149.
7. Ващенко, Л.С. Обмін знаннями та досвідом на засадах партнерства – важлива складова професійної компетентності вчителя In: International scientific innovations in human life : The 5th International scientific and practical conference (November 17-19, 2021, Manchester, United Kingdom) . Cognum Publishing House, с. Manchester, United Kingdom, стор. 375-381. ISBN 978-92-9472-195-2 URL:<https://sci-conf.com.ua/v->

- mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-international-scientific-innovations-in-human-life-17-19-noyabrya-2021-goda-manchester-velikobritaniya-arhiv/ .
8. Вікторенко І., Федь І., Вовк Н. Витоки та теоретико-методологічна база започаткування та реалізації реформи нової української школи. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти, 2(17), с.15–30. URL:<http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/259989> .
  9. Вітвицька С. С. Системно-синергетичний підхід до педагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 92–108.
  10. Вітвицька С.С. Компаративний аналіз моделей ступеневої педагогічної освіти західноєвропейських країн, США та України // Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: Монографія / Авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, С.С. Вітвицька, Н.Г. Сидорчук, О.М. Спірін, Н. В. Якса та ін. / За заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. с. 69-100.
  11. Вороніна Г.Л. Трикутник партнерства: педагоги – батьки – діти. Основа. 2007. С. 208-229.
  12. Воротникова І. Моделі професійного розвитку вчителя в умовах реформи післядипломної педагогічної освіти. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2018. № 3–4. С. 21–27. DOI: 10.28925/1609-8595.2018.3-4.2127.
  13. Гринюк О. С. Підготовка вчителів до викладання в НУШ інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» для учнів 5-6 класів // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXVIII Каришинські читання) : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 27-28 трав. 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової ; НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти

- та освіти дорослих НАПН України [та ін.]. – Полтава : Астроя, 2021. – С. 109-112.
14. Державний стандарт початкової загальної освіти МОН України. URL: www.mon.gov.ua.
15. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
16. Дубасенюк О. А. Інтегративний підхід до професійного розвитку особистості педагога в умовах цивілізаційних змін // Науковий часопис НПУ імені М.М. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість. –К., 2010. – Вип. 12 (22). – С. 17-20 (у співавторстві з Вознюком О.В.).
17. Євтух М.Б., Терентьєва Н.О. Підготовка фахівця для Нової української школи як один із напрямів формування людини з новим типом мислення. Наукова скарбниця Донеччини. Слов'янськ, 2018. №1.
18. Засекіна Т.М. (2020) Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/monografiya_integrachia-1.pdf .
19. Інтегрований підхід до навчання у контексті реалізації концепції Нової української школи, Вітюк В.В., Зуйко К.В. Запровадження інтегрованого підходу до навчання в закладах дошкільної та початкової освіти URL:http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14326/1/Vitiuk_Zuiko.pdf.
20. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.
21. Когут У.П. Фундаментальні поняття як інтегративний компонент організації навчання дослідження операцій майбутніх бакалаврів інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання, 2 (52), 36 – 51. <https://doi.org/10.33407/itlt.v52i2.1380> .
22. Колган Т.В. Нова українська школа — нові підходи до навчання й викладання. Наукова скарбниця Донеччини. Слов'янськ, 2018. №1.

23. Консультуємо та створюємо професійні спільноти: путівник для консультантів центрів професійного розвитку педагогічних працівників / Н. Кипиченко, О. Федоренко. Київ, 2022. 42 с.
24. Концепція нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainskashkola-compressed.pdf>.
25. Крилевець М. П. НУШ: вчимо навчати на крилах сучасності / М. П. Крилевець // Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 21-22 березня 2019 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 69-74.
26. Кузьмич В. К. Антропологічний підхід до виховання гуманного відношення до людини у студентів педагогічних університетів. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2016. № 6 (75). С. 107–116.
27. Кулішов В.С. Теоретичні і методичні аспекти проведення інтегрованих занять у закладі професійної освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2021. 68 с.
28. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
29. Лесняк, Н.В. Міжпредметні зв'язки у формуванні мовленнєвих умінь майбутніх учителів початкових класів: дис...канд. пед. наук: 13.00.02. Рівне. Рівненський державний педагогічний інститут.
30. Ляшенко, О., Топузов, О. Науковий супровід модернізації змісту базової середньої освіти: проблеми і виклики. Український Педагогічний журнал, (4), 29–36. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-29-36>.

31. Мітрясова О. П. Інтеграційні процеси в науці та освіті. Нова парадигма. 200. Вип. 65 (Ч. 1). С. 329-335. 7. Просіна О. Інтеграція в НУШ. Інтегрований підхід в освітньому процесі. Методист. 2018. № 2. С. 68 – 71.
32. Нова українська школа / Концептуальні засади реформування середньої школи. Кол-в авторів: Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., Кобернік І., Ковтунець В. та ін. К., 2016. 33 с.
33. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи (2016). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
34. Нова українська школа: poradnik dla vчителів / за заг. ред. Н.М. Бібік. Київ: Літера ДТД, 2018. 160 с.
35. Новик І., Венгловська О. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Київ. УІРО. 2023. 111 с.
36. Опачко М.В. Системний та інтегративний підходи в освіті. Методичний посібник / Магдалина Василівна Опачко. Ужгород: УжНУ, 2016. 69 с.
37. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
38. Поберецька В. Упровадження в педагогічних коледжах педагогічних умов та моделі підготовки вчителів початкової освіти до інтегрованого навчання учнів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2021, № 4 (108). URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/20-1.pdf> .
39. Підгорна, Т. ., Твердохліб, І. . (2023). Особливості підготовки майбутніх учителів до впровадження інтегративного підходу в освітній процес. *Український Педагогічний журнал*, (3), 132–143. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-132-143>.

40. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
41. Примакова, В. В. Розвиток післядипломної освіти вчителів початкових класів в Україні (1948-2012 рр.): автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра пед. наук : 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки / Примакова Віталія Володимирівна ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2016. 38 с.
42. Про вищу освіту, Закон України, 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
43. Про освіту, Закон України, 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
44. Проект ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. URL: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf.
45. Реалізація державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти. «Нова українська школа» : монографія / за ред. С. Л. Лондара ; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2019, 192 с.
46. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» № 988-р. (2016, 14 грудня) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>.
47. Сайт «Супервізія в НУШ» автор Барна М.М. URL: <http://barna-consult.com/wp-content/uploads/2021/10/Superviziya-Poradnyk-VF-Krok-za-krokom.pdf>.
48. Сайт Українського інститут розвитку освіти. «Проект з оцінювання підготовки педагогічних працівників – Україна Аналітичний звіт»

- URL:https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/tap-ukraine-country-report-final_ua.pdf .
- 49.Сакалюк, О.П., Стефунько, Л.І. Складові компоненти підготовки майбутніх учителів до реалізації інтегрованого навчання у початковій школі. Молодий вчений, 3 (79). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-85> .
- 50.Сергійчук О.М., Багно Ю.М. Роль вчителя Нової української школи у реформуванні початкової освіти. Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього: матер. III Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 квітня 2019 р., м. Чернігів). Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2019. С. 174.
- 51.Сисоєва С. О. Сфера освіти як об'єкт дослідження. Освітологія. 2012. № 1. С. 25–29.
- 52.Стратегії модернізації педагогічної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 20-21 жовтня 2022 року / за наук. ред. д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 157 с.
- 53.Стрепітова Р. А. Використання міжпредметних зв'язків – шлях до удосконалення змісту навчального матеріалу. Збірник матеріалів інтернет-семінару / Інтеграція знань з предметів природничо-математичного циклу: проблеми та шляхи вирішення. Ч II. Черкаси, 2012. С. 50 – 53.
- 54.Тарасова, Т.В. «Екологія і діалектика»: до 30-річчя педагогічної технології. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 4, 378 – 396. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2018_4_35 .
- 55.Урський В.І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. Тернопіль: ТОКІППО, 2005. 96 с.
- 56.Філософський енциклопедичний словник. Київ: ВГЛ «Абрис».

57. Шевчук К. Педагогічні умови організації інтеграції в початковій школі // Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія : зб. наук. праць. Чернівці, 2004. Вип. 210. С. 190–195. URL:<https://nenc.gov.ua/doc/autoref/shevchuk.pdf> .
58. Януш Морітз. Система професійної підготовки вчителя і шляхи її оптимізації в умовах розвитку сучасної освіти в Польщі : автореферат дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти / Януш Морітз ; [наук. консультант Капська Алла Йосипівна] ; М-во освіти і науки України, Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2004. - 43 с URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31681>
59. Hawkey, K., James, J., & Tidmarsh, C. (2019). Using Wicked problems to foster interdisciplinary practice among UK trainee teachers. *Journal of Education for Teaching*, 45(4), 446–460. <https://doi.org/10.1080/02607476.2019.1639263>
60. Juraev, M. M. & Aroyev D. D. (2023). Interdisciplinary integration is an important part of developing the professional training of students. *Open Access Repository*, 9(1), 93–101. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/H85SF>
61. Lenoir, Y., & Hasni, A. (2016). Interdisciplinarity in primary and secondary school: Issues and perspectives. *Creative Education*, 7(16), 2433–2458. <https://doi.org/10.4236/ce.2016.716233>
62. Michelsen, C., & Sriraman, B. (2009). Does interdisciplinary instruction raise students' interest in mathematics and the subjects of the natural sciences? *ZDM*, 41(1–2), 231–244. <https://doi.org/10.1007/s11858-008-0161-5>
63. Ríordáin, M. N., Johnston, J., & Walshe, G. (2016). Making mathematics and science integration happen: Key aspects of practice. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 47(2), 233–255. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2015.1078001>
64. Samson, G. (2014). From Writing to Doing: The Challenges of Implementing Integration (and Interdisciplinarity) in the Teaching of

- Mathematics, Sciences, and Technology. *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 14(4), 346–358.
<https://doi.org/10.1080/14926156.2014.964883>
65. Sysoieva S., Mospan N. (2018). Concept of Competence in the International and National Educational Contexts. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2018. № 1–2 (54–55). P. 7–15. DOI: [https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018\(1-2\)715](https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018(1-2)715)
66. Sysoieva S., Protsenko O. Implementation of the continuing education concept in the European educational area: regulatory provision. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2020. № 2. P. 78–84. DOI: <http://dx.doi.org/10.28925/1609-8595.2020.2.11>
67. Tonnetti, B. & Lentillon-Kaestner, V. (2023). Teaching interdisciplinarity in secondary school: A systematic review, *Cogent Education*. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2216038>

ДОДАТКИ ДОДАТОК А

Анкета «Ефективність програм професійного розвитку вчителів»

Запитання є закритими, здебільшого використовують відповіді (шкала Лайкерта), і мають на меті забезпечити кількісну оцінку досвіду та сприйняття учасників.

Ця анкета призначена для заповнення в паперовому або електронному форматі, де учасники можуть вибрати свій рівень згоди для кожного твердження. Потім відповіді будуть використані для розрахунку середніх балів для різних вимірів ефективності професійного розвитку, таких як релевантність, впровадження, впевненість і вплив.

Інструкції для учасників

Будь ласка, дайте відповідь на кожне твердження, ґрунтуючися на власному досвіді навчання професійного розвитку, яку ви відвідували. Виберіть варіант, який найкраще відповідає вашому рівню згоди з кожним твердженням.

	Питання	Категорично не згоден (1)	Не згоден (2)	Нейтральний (3)	згоден (4)	Цілком згоден (5)
1	Заходи з підвищення кваліфікації були добре організовані.					
2	Зміст підвищення кваліфікації був актуальним для моєї педагогічної практики.					
3	Я реалізував стратегії професійного розвитку у своєму класі.					
4	Професійний розвиток дав мені практичні навчальні ресурси.					
5	Після професійного розвитку я почуваюся більш впевненим у своїх педагогічних здібностях.					
6	Професійний розвиток передбачав достатньо часу для обговорення та роздумів.					
7	Фасилітатори професійного розвитку були обізнаними та ефективними.					
8	У мене була можливість співпрацювати з іншими вчителями під час підвищення кваліфікації.					
9	Заходи професійного розвитку були інтерактивними та цікавими.					
10	Професійний розвиток спрямований на потреби різних учасників.					
11	Я задоволений подальшою підтримкою, наданою після занять професійного розвитку.					
12	Професійний розвиток призвів до покращення результатів навчання учнів у моєму класі.					
13	Методи навчання, які я навчився, є доречними та можуть застосовуватись					

	довгостроково.					
14	Я б рекомендував цю програму підвищення кваліфікації іншим викладачам.					
15	Професійний розвиток узгоджувався з моїми особистими цілями викладання.					
16	Технологія, використана під час професійного розвитку, покращила мій досвід навчання.					
17	Методи оцінювання, яким навчають під час професійного розвитку, були корисними для оцінювання прогресу учня.					
18	Професійний розвиток сприяв інклюзивному навчальному середовищу.					
19	Я вважаю, що професійний розвиток позитивно вплинув на мої навички керування класом.					
20	Часу та ресурсів, виділених на професійний розвиток, було достатньо.					

Отримання якісних даних зазвичай включає відкриті запитання, які дозволяють респондентам відповідати своїми словами, забезпечуючи глибину та контекст їх досвіду. Однак, оскільки запит стосується закритих запитань, які все ще можуть фіксувати якісні дані, ми зосередимося на запитаннях, які дозволяють надати обмежений діапазон описових відповідей або виберемо з набору наданих відповідей, які є більш описовими, ніж цифровими. Будь ласка, зверніть увагу, що цей формат може бути не таким насиченим, як справді відкриті якісні запитання, але все одно може давати більше описових даних, ніж типові кількісні шкали Лайкерта.

Інструкції для учасників: Будь ласка, виберіть найбільш прийнятну відповідь або надайте коротку відповідь на кожне запитання, наскільки це можливо, виходячи з вашого досвіду роботи з програмою професійного розвитку.

Цей структурований формат спрямований на збір інформації, яка є більш якісною за своєю природою, але за допомогою стандартизованої анкети, яку можна легко проаналізувати. Відповіді учасників запропонують уявлення про ефективність програми професійного розвитку, водночас дозволяючи певну розповідь у закритому форматі запитань.

	Питання	Можливі відповіді (Виберіть одну або надайте коротку відповідь)
1	Що було основним напрямком професійного розвитку, який ви відвідували?	Розробка навчального плану , Інтеграція технологій , Педагогіка , Керівництво класом, Інше (вказіть)
2	Опишіть формат підвищення кваліфікації.	Практикум , Семінар , Онлайн-курс , Коучинг однолітків , Інше (будь ласка, вкажіть)
3	Який аспект професійного розвитку ви вважали найбільш корисним?	Зміст Знання , Стратегії навчання , Ресурси для класу , Спілкування з колегами , Інше (укажіть)
4	Як професійний розвиток відповідав вашим індивідуальним викладацьким потребам?	Безпосередньо адресовано , Частково адресовано , Не адресовано , Не застосовується , Інше (будь ласка, вкажіть)
5	Чи можете ви навести приклад того, як ви застосовували те, чого навчилися в	Так (Будь ласка, опишіть) , Ні

	класі?	
6	Чи стратегії, представлені в професійному розвитку, базувалися на освітніх дослідженнях?	Так , Ні , Невпевнено , Інше (будь ласка, вкажіть)
7	Чи професійний розвиток заохочував рефлексивну практику?	Так , Ні , Певною мірою , Інше (будь ласка, вкажіть)
8	Чи було спільне навчання складовою вашого професійного розвитку?	Так , Ні , Частково , Інше (вкажіть)
9	Як би ви описали взаємодію з фасилітаторами/інструкторами?	Високоінтерактивний , Помірно інтерактивний , Мінімальна взаємодія , Незастосовно , Інше (укажіть)
10	Чи отримували ви індивідуальні відгуки під час професійного розвитку?	Так , Ні , Певною мірою , Інше (будь ласка, вкажіть)
11	Наскільки професійний розвиток інтегрував сценарії навчання в реальному світі?	Дуже добре , Достатньо , Погано , Зовсім не , Інше (будь ласка, вкажіть)
12	Які зміни ви помітили у своїй педагогічній практиці після професійного розвитку?	Значні зміни , Помірні зміни , Незначні зміни , Без змін , Інше (будь ласка, вкажіть)
13	Наскільки актуальними були ресурси, надані під час професійного розвитку?	Надзвичайно релевантний , певною мірою релевантний , нерелевантний , не отримав ресурсів , інше (укажіть)
14	Чи сприяв професійний розвиток використання технологій у класі?	Так , Ні , Певною мірою , Не застосовується , Інше (будь ласка, вкажіть)
15	Чи існував механізм подальшого професійного розвитку (наприклад, підвищення кваліфікації, коучинг-сесії)?	Так , Ні , Заплановано, але не реалізовано , Інше (будь ласка, вкажіть)
16	Наскільки комфортно ви почуваетесь під час впровадження нових вивчених стратегій?	Дуже зручно , Дещо зручно , Незручно , Не реалізовано , Інше (укажіть)
17	Чи сприяв професійний розвиток налагодженню контактів з іншими педагогічними професіоналами?	Так , Ні , Певною мірою , Не застосовується , Інше (будь ласка, вкажіть)
18	Яким чином професійний розвиток сприяв або не сприяв вашому професійному зростанню?	Підтримується значною мірою , підтримується належним чином , підтримується мінімально , не підтримується , інше (будь ласка, вкажіть)
19	Чи були б ви зацікавлені в сесіях для просунутого або подальшого вивчення розглянутих тем?	Так , Ні , Можливо , Інше (вкажіть)
20	Наскільки ймовірно, що ви порекомендуєте цю програму професійного розвитку колегам?	Дуже ймовірно , ймовірно , малоймовірно , дуже малоймовірно , інше (укажіть)

Протоколи інтерв'ю для збору кількісних даних щодо ефективності професійного розвитку (PD)

Протокол співбесіди: кількісна оцінка ефективності професійного розвитку

Вступ:

Привітайтеся з учасником і поясніть мету співбесіди.

Підтвердити згоду учасника на інтерв'ю та запис для дослідницьких цілей.

Поінформуйте учасника про те, як відповідати на запитання (наприклад, використовуючи шкали оцінок).

Демографічні питання:

Підтвердьте роль учасника (наприклад, викладач, адміністратор).

Підтвердити багаторічний досвід роботи в освіті.

Підтвердьте предмет(и) і рівень(и) викладання.

Інформація про програму PD:

Назва та дата відвіданої програми PD.

Тривалість програми ПД.

Спосіб доставки (наприклад, особисто, онлайн, гібридний).

Питання для інтерв'ю:

1. Як би ви оцінили загальну якість програми професійного розвитку за шкалою від 1 до 5?
2. Скільки нових стратегій навчання ви дізналися під час програми PD?
3. За шкалою від 1 до 5, наскільки відповідав зміст програми ПД вашій поточній педагогічній практиці?
4. Як часто ви застосовували стратегії, вивчені в PD, у своєму класі після завершення?
5. За шкалою від 1 до 5 оцініть свій рівень впевненості в реалізації нових вивчених стратегій.
6. Скільки разів ви ділилися з колегами інформацією чи стратегіями з програми PD?
7. За шкалою від 1 до 5, наскільки ефективно програма ПД включала використання технологій?
8. У скільки уроків ви інтегрували інструменти чи стратегії з програми ПД минулого місяця?
9. За шкалою від 1 до 5, як ви вважаєте, наскільки програма PD покращила вашу ефективність навчання?
10. Як часто ви обмірковуєте свої знання з ПД під час планування уроку?
11. За шкалою від 1 до 5, як би ви оцінили інтерактивність та залучення програми PD?
12. З моменту завершення PD, скільки разів ви спостерігали покращення залученості студентів або результатів у результаті застосування того, що ви навчилися?
13. За шкалою від 1 до 5 оцініть рівень підтримки, яку ви отримали під час програми PD.
14. Скільки кредитів або сертифікатів професійного розвитку ви отримали за цією програмою?
15. За шкалою від 1 до 5, наскільки програма PD виправдала ваші очікування?

висновок:

Подякуйте учаснику за приділений час.

Запитайте, чи є у них остаточні думки чи коментарі щодо програми PD.

Поясніть наступні кроки (наприклад, як будуть використовуватися дані, коли вони можуть очікувати почути про результати).

Інструкції для інтерв'юера:

Зберігайте нейтралітет і не керуйте відповідями учасника.

Переконайтеся, що всі кількісні відповіді точно записані.

Якщо учаснику важко дати числову відповідь, підкажіть його, перефразувавши запитання або уточнивши шкалу.

Цей протокол призначений для збору кількісних даних, які можна статистично проаналізувати для визначення ефективності програми професійного розвитку. Інтерв'юер повинен уважно записувати відповіді послідовно й точно, щоб забезпечити цілісність даних.

Інтерв'юер повинен бути навчений задавати запитання послідовним чином і точно записувати відповіді.

Протокол співбесіди: якісна оцінка ефективності професійного розвитку

Вступ:

Привітайте учасника та представте себе та мету дослідження.

Отримати та підтвердити згоду учасника на співбесіду та її запис.

Забезпечте конфіденційність і поясніть, як буде використана інформація.

Повідомте учаснику, що він вільний уточнювати свої відповіді та може пропустити будь-яке запитання, на яке не хоче відповідати.

Довідкова інформація:

Чи можете ви коротко описати свій педагогічний досвід (предмети, рівні оцінки, роки досвіду)?

Розкажіть мені про свій попередній досвід професійного розвитку до цієї програми.

Досвід професійного розвитку:

1. Чи можете ви описати свій загальний досвід роботи з програмою професійного розвитку (PD), яку ви відвідували?

2. Якими були ваші початкові очікування від програми PD і як порівняти фактичний досвід?

3. Чи могли б ви розповісти мені про типовий сеанс або діяльність у програмі PD і вашу роль у ньому?

4. Яким чином програма PD вплинула або змінила ваш підхід до викладання?

5. Чи можете ви розповісти про конкретний випадок, коли ви застосували щось, чому навчилися під час програми PD?

Сприйняття та роздуми: 6. Які аспекти програми PD ви вважали найбільш привабливими чи цінними? чому

7. Чи були якісь елементи програми PD, які ви вважали складними або менш корисними? Ви можете пояснити?

8. Як ви оцінюєте вплив програми PD на вашу взаємодію зі студентами та колегами?

9. Чи помітили ви якісь зміни у залученні студентів або результатах навчання після впровадження стратегій програми PD? Будь ласка, наведіть приклади.

10. Як програма PD вплинула на вашу мотивацію та ставлення до професійного зростання та розвитку?

Впровадження та результати: 11. Розкажіть мені про випадок, коли ви відчували себе особливо успішно впроваджуючи нову стратегію з програми PD.

12. Чи є сфери вашої практики, які, на вашу думку, PD не розглядала, але мала б розглянути? Хто вони?

13. Як змінилася для вас співпраця з іншими вчителями після участі в програмі PD?

Відгуки та пропозиції: 14. Якби ви могли змінити один аспект програми PD, що б це було і чому?

15. Які типи подальшої чи постійної підтримки були б для вас корисними після завершення програми PD?

16. Як, на вашу думку, можна вдосконалити програму PD, щоб краще задовольняти потреби вчителів?

висновок:

Запропонуйте учаснику поділитися будь-якими додатковими думками чи досвідом, пов'язаними з програмою PD, які не були висвітлені в інтерв'ю.

Подякуйте учасникам за їх час і цінний внесок.

Поясніть наступні кроки та те, як вони можуть отримати доступ до результатів дослідження після його завершення.

Інструкції для інтерв'юера:

Використовуйте активне слухання та будьте уважні до невербальних сигналів учасника.

Надайте афірмації, щоб спонукати учасника відкрито ділитися.

Шукайте глибину, де відповіді можна розширити: «Чи можете ви розповісти мені про це більше?» або "Що цей досвід означав для вас?"

Бути адаптивним; якщо нові теми виникають природно, не соромтеся досліджувати їх, якщо вони стосуються ефективності ПД.

Слідкуйте за часом і переконайтеся, що співбесіда зосереджена на цілях дослідження.

Запишіть інтерв'ю, якщо це дозволено, для точного запису та аналізу пізніше.

Цей протокол розроблено, щоб забезпечити структурований, але гнучкий підхід до розуміння тонкого та різноманітного досвіду учасників програм професійного розвитку.

Це допоможе розкрити глибину та складність їхніх переживань, що важливо для насиченого якісного аналізу.

ДОДАТОК Б

План для професійного розвитку вчителів ЗЗСО «Впровадження інтегрованих підходів у навчальну програму школи» онлайн-формат

Навчальна програма розроблена, щоб допомогти вчителям зрозуміти, застосувати інтегрований підхід до навчання, використовуючи міжпредметні зв'язки та комплексні методи навчання. Курс складається із модулів, кожен з яких включає різні компоненти: відеовебінари, групові обговорення, заходи, фасилітовані сесії та практичні завдання.

Модуль 1: Вступ до інтегрованих підходів до навчання

Мета: зрозуміти основи інтегрованого навчання та його переваги для навчання у сучасних умовах.

Програма

Відео-вебінар: Вступ до інтегрованого навчання – принципи та практики.

Групове обговорення: обмін першими думками щодо інтеграції предметів і тематичного навчання.

Діяльність: Рефлексивний запис у журналі про поточні підходи до навчання та потенціал для інтеграції.

Фасилітована сесія: Вивчення прикладів успішних інтегрованих моделей навчання.

Індивідуальне завдання: Написати невеликий твір про важливість інтегрованого підходу в освіті.

Модуль 2: Планування навчального плану

Мета: навчитися створювати навчальний план, яка включає інтегрований підхід до різних предметів і класів.

Програма

Відео-вебінар: Стратегії міжпредметного планування.

Групове обговорення: мозковий штурм щодо потенційних зв'язків між різними навчальними сферами.

Діяльність: Розробіть базову карту навчального плану для розділу, який об'єднує принаймні дві предметні області.

Фасилітована сесія: перегляд і вдосконалення карт навчального плану за допомогою відгуків однолітків і фасилітатора.

Приклад особистої роботи: подайте карту навчального плану для розділу або проекту.

Модуль 3: Навчальні стратегії для інтегрованого навчання

Мета: отримати та застосувати навчальні стратегії, які підтримують інтегроване навчальне середовище.

Програма

Відео-вебінар: Інструкція для інтегрованого навчання.

Групове обговорення: обговоріть проблеми та можливості інтегрованого навчання.

Діяльність: Спільна розробка планів уроків із використанням інтегрованих стратегій.

Фасилітована сесія: рольова гра та моделювання інтегрованих уроків.

Індивідуальне завдання: Підготувати та подати розгорнутий план уроку для інтегрованого уроку.

Модуль 4: Оцінювання в інтегрованому класі

Мета: зрозуміти та розробити оцінювання, яке відповідає цілям інтегрованого навчання.

Програма

Відео-вебінар: Методи оцінювання для інтегрованого навчання.

Групове обговорення: Оцінка ефективності різних методів оцінювання.

Вправа: Створіть план оцінювання для інтегрованого підрозділу.

Фасилітована сесія: Аналіз зразків робіт студентів для оцінки інтегрованих результатів навчання.

Приклад особистої роботи: розробіть і подайте рубрику для комплексного проекту.

Модуль 5: Інтеграція технологій

Мета: вивчити та використовувати технологічні інструменти, які покращують інтегроване викладання та навчання.

Програма

Відео-вебінар: цифрові інструменти для міжпредметної інтеграції.

Групове обговорення: обмін досвідом використання технологій у класі.

Діяльність: практичне вивчення інструментів освітніх технологій.

Фасилітована сесія: Створення плану технологічної інтеграції для підрозділу.

Індивідуальне завдання: розробити та поширити цифровий ресурс, створений для інтегрованого уроку.

Модуль 6: Управління та організація класу

Мета: створити середовище в класі, яке підтримує та заохочує інтегровані підходи до навчання.

Програма

Відео-вебінар: Організація просторів для інтегрованого навчання.

Групове обговорення: стратегії управління різноманітною навчальною діяльністю в класі.

Діяльність: Розробіть план планування класної кімнати, який полегшить інтегроване навчання.

Фасилітована сесія: усунення несправностей типових сценаріїв керування класом.

Приклад особистої роботи: подайте план управління та організації класу.

Модуль 7: Професійна співпраця та рефлексивна практика

Мета: Культивувати професійну співпрацю та рефлексію в практиці інтегрованого навчання.

Програма

Відео-вебінар: Створення професійних навчальних спільнот для інтегрованого навчання.

Групове обговорення: міркування про особисте зростання та співпрацю.

Діяльність: Створіть мережевий план професійного навчання з колегами.

Фасилітована сесія: вправи на коучинг однолітків та рефлексивні дискусії.

Індивідуальне завдання: Створіть рефлексивне портфоліо, яке містить роздуми, відгуки та майбутні цілі.

Модуль 8: Впровадження та постійне вдосконалення

Мета: Підготувати до практичного впровадження комплексних підходів та створити систему безперервного професійного зростання.

Програма

Відео-вебінар: Стратегії підтримки інтегрованої практики викладання.

Групове обговорення: планування довгострокової інтеграції та усунення потенційних перешкод.

Діяльність: Розробити план дій щодо впровадження стратегій інтегрованого навчання в наступному навчальному році.

Фасилітована сесія: заключні запитання та відповіді з експертами та відгуки фасилітаторів.

Приклад особистої роботи: подайте комплексний інтегрований план викладацької діяльності з часовими рамками та контрольними показниками.

Оцінювання та сертифікація: Учасники подадуть остаточне портфоліо, яке включає всі індивідуальні завдання, рефлексію на отримані знання та план дій для просування вперед. Після перевірки та задовільного завершення учасники отримають сертифікат, що підтверджує їхні знання в інтегрованих підходах до навчання.

Підтримка та ресурси: протягом курсу учасники матимуть доступ до онлайн-спільноти навчання, додаткових матеріалів для читання, наборів інструментів і постійної підтримки від фасилітаторів.

